

Afstemning

Ændringsforslaget
forkastedes, idet 24 stemte for, 103 imod.

Lovforslaget som helhed sattes derefter til
forhandling.

Ingen bad om ordet.

Afstemning

Lovforslaget
vedtoges med 121 stemmer (S, KF, SF, V, RV,
CD, KRF, FK og Steenholdt (GrønL.)) mod 9
(FP og Carsten Andersen (SF)).

Første næstformand (Knud Østergaard):

Lovforslaget vil nu blive tilstillet statsmini-
steren.

Den næste sag på dagsordenen var:

2) Anden behandling af lovforslag nr. L 67:

*Forslag til lov om støtte og statsgaranterede
lån til fiskeriet.*

Af fiskeriministeren (Gammelgaard).
(Fremsat 10/11 87. Første behandling 12/11
87. Betænkning 9/12 87).

Der var ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslagets paragraffer og spørgsmålet
om dets overgang til tredje behandling sattes til
forhandling under ét.

Ingen bad om ordet.

Afstemning

§§ 1-4

vedtoges uden afstemning.

Lovforslagets overgang til tredje behandling
vedtoges uden afstemning.

Første næstformand (Knud Østergaard):

Jeg foreslår, at lovforslaget går direkte til
tredje behandling uden fornyet udvalgsbe-
handling. Hvis ingen gør indsigelse mod dette
forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Op-
hold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

3) Anden behandling af lovforslag nr. L 104:

*Forslag til lov om Danmarks Geologiske Un-
dersøgelse.*

Af miljøministeren (Chr. Christensen).
(Fremsat 25/11 87. Første behandling 1/12
87. Betænkning 9/12 87).

Der var ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslagets paragraffer og spørgsmålet
om dets overgang til tredje behandling sattes til
forhandling under ét.

Forhandling

Gade (SF):

Udvalget for Videnskabelig Forskning har i
går afgivet en beretning om sektorforskning. I
denne er der nogle betragtninger om sektorfors-
kningen, som vi mener også har betydning
for det forslag, vi her behandler om Danmarks
Geologiske Undersøgelse, og jeg skal derfor
anmode om, at forslaget går tilbage til udvalgs-
behandling mellem anden og tredje behand-
ling, sådan at der kan afgives en tillægsbetæn-
kning, hvori man indarbejder og præciserer ho-
vedtankerne i den beretning, som er afgivet af
Udvalget for Videnskabelig Forskning i går.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

§§ 1-7

vedtoges uden afstemning.

Lovforslagets overgang til tredje behandling
vedtoges uden afstemning.

Første næstformand (Knud Østergaard):

Lovforslaget går herefter til fornyet behand-
ling i udvalget.

Den næste sag på dagsordenen var:

4) Første behandling af lovforslag nr. L 118:

Forslag til lov om arbejdsmarkedsbidrag.
Af skatteministeren (Fogh Rasmussen).
(Fremsat 9/12 87).

Sammen med denne sag foretoges de under punkterne 5–12 på dagsordenen opførte sager, nemlig:

5) Første behandling af lovforslag nr. L 125:

Forslag til lov om ændring af lov om Arbejdsmarkedets Tillægspension. (Kompensation for arbejdsgivernes bidrag).

Af arbejdsministeren (Henning Dyremose).
(Fremsat 9/12 87).

6) Første behandling af lovforslag nr. L 126:

Forslag til lov om ændring af lov om en arbejdsmarkedsuddannelsesfond.

Af arbejdsministeren (Henning Dyremose).
(Fremsat 9/12 87).

7) Første behandling af lovforslag nr. L 127:

Forslag til lov om ændring af lov om Lønmodtagernes Garantifond.

Af arbejdsministeren (Henning Dyremose).
(Fremsat 9/12 87).

8) Første behandling af lovforslag nr. L 128:

Forslag til lov om ændring af lov om arbejdskraftformidling og arbejdsløshedsforsikring m.v.

Af arbejdsministeren (Henning Dyremose).
(Fremsat 9/12 87).

9) Første behandling af lovforslag nr. L 121:

Forslag til lov om ændring af lov om social pension.

Af socialministeren (Mimi Stilling Jakobsen).
(Fremsat 9/12 87).

10) Første behandling af lovforslag nr. L 122:

Forslag til lov om ændring af lov om arbejdsskadeforsikring. (Kompensation for arbejdsgivernes udgifter til arbejdsskadeforsikring).

Af socialministeren (Mimi Stilling Jakobsen).
(Fremsat 9/12 87).

11) Første behandling af lovforslag nr. L 123:

Forslag til lov om ændring af lov om dagpenge ved sygdom eller fødsel. (Nedsættelse af arbejdsvederperioden).

Af socialministeren (Mimi Stilling Jakobsen).
(Fremsat 9/12 87).

12) Første behandling af lovforslag nr. L 117:

Forslag til lov om ændring af lov om Arbejdsgivernes Elevrefusion.

Af undervisnings- og forskningsministeren (Bertel Haarder).
(Fremsat 9/12 87).

Lovforslagene sattes til forhandling.

Forhandling

Lykketoft (S):

Udgangspunktet for Folketingets diskussion om denne store stak lovforslag er jo desværre, at det danske samfunds, det danske erhvervslivs, konkurrenceevne er alvorligt svækket, og at beskæftigelsen er katastrofalt truet.

Vi har fået en lang række prognoser fra forskellige organisationer og institutioner, der fortæller, at gør vi ikke noget, får vi en dramatisk stigning i arbejdsløsheden i løbet af det kommende års tid. Vi ved, at vi er ved at tabe markedsandele ude i verden, og vi ved, at Danmark står uhyre ringe rustet til at klare en ny international økonomisk afmatning.

Samtidig er vi i en situation – hvis jeg må citere min partiformand – hvor handlefriheden i den økonomiske politik er på størrelse med en tændstikæske, hvor de fleste af tændstikkerne er brændt af, og det er på den baggrund, vi skal vurdere de regeringsforslag om omlægning af arbejdsgiverafgifterne, der her er til behandling; det er i det lys, de skal ses.

Det er en af de få typer – måske den eneste – konkurrenceevneforbedrende foranstaltninger, vi kan acceptere, og som kan slå igennem på beskæftigelsen på forholdsvis kort sigt. Det betyder ikke, at der ikke også er brug for en lang række yderligere tiltag for at forbedre og modernisere strukturen i vores erhvervsliv, for at få et bedre samarbejde mellem virksomheder om eksportindsatsen, for at få en hurtigere udnyttelse af ny teknologi og for at få ledet vores erhvervsliv mere dynamisk.

Jeg mener, at dansk erhvervsliv har forsømt en lang, lang række muligheder for at komme i front, at det i alt for ringe grad har opdyrket nye markeder og anvendt ny teknologi, og at det er en af grundene til de store problemer, vi står med.

Derfor er disse lovforslag udtryk for, at virksomhederne får en pause, en vis lettelse, men så

[Lykketoft]

må de følge dette op med en større indsats for en højere produktivitet og en bedre modernisering, og vi må følge det op med en lang række strukturforbedrende foranstaltninger, der kan styrkes fra dette Folketingets side.

Men i første omgang drejer det sig altså om – om jeg så må sige – en mere traditionel konkurrenceevneforbedring. Det er afgørende for Socialdemokratiet ved bedømmelsen af den, at der er opnået trepartsensighed om udspillet. Vi synes, at fagbevægelsen, LO, i de drøftelser, der har været i trepartsforumet, har været meget, meget konstruktiv, og det har givet til resultat, at det er lykkedes at udforme en opfyldelse af kravet om en lettelse på 5 pct. for konkurrenceerhvervene og gøre det på en måde, hvorved vi ikke tilsidesætter afgørende arbejdsmarkedspolitiske hensyn.

Fra starten af var der ikke mange, der havde problemer med at flytte arbejdsgivernes bidrag til arbejdsløshedsforsikring, til garantifond, til AUD, til førtidspension og til elevrefusion over til at blive opkrævet på momsgrundlaget. Vanskelighederne lå i den måde, man oprindeligt forestillede sig at ændre sygelønsordningen på, og her er det så lykkedes under trepartsdrøftelserne i et, synes jeg, meget frugtbart samspil med de partier, der har forhandlet finanslov, at udforme alternative løsninger på den anden halvdel af arbejdsgiverafgiftsomlægningen.

Det falder, som det fremgår af disse lovforslag, i tre dele.

Den ene del går ud på, at man ikke omlægger ATP, men giver arbejdsgiverne en kompensation for deres ATP-bidrag. Man omlægger ikke arbejdsskadeforsikringen og den forskellige præmiebetaling, der følger af forskellig risiko, og bryder derfor ikke ind og tilsidesætter arbejdsmiljøhensyn, men man giver en gennemsnitskompensation for udgiften til arbejdsskadeforsikringen. Det er vi meget tilfredse med, at man har kunnet lande på.

Vi er efter omstændighederne også tilfredse med, at man har kunnet udforme lettelsen i arbejdsgivernes sygelønsforpligtelse som en afkortelse af arbejdsgiverperioden til 1 uge – ikke fordi vi synes, det er den lykkeligste løsning, da det rummer en lang række problemer, og nogle af dem bliver vi nok nødt til at beskæftige os lidt indgående med under udvalgsarbejdet. Jeg tænker især på de betydelige ekstra administrative byrder, som dette vil medføre for kommu-

nerne, og dér er det vores opfattelse, at vi må være rede til at give en præcis kompensation for denne ekstra belastning.

Den anden del af de problemer, man kunne forestille sig opstod, var, at forkortelsen af arbejdsgiverperioden anfægtede den enkelte lønmodtagers dagpenget, og dér er det selvfølgelig vigtigt at få fastslået, at det gør den ikke. Lønmodtageren har nøjagtig de samme rettigheder og får de samme dagpenge, uanset at vi ændrer på arbejdsgivernes andel i den konkrete finansiering og i stedet lægger bidraget sammen med de andre ordninger over på det nye momsgrundlag.

Vi synes fra Socialdemokratiets side, at dette er en rimelig tegning, og vi vil støtte den under det videre udvalgsarbejde. Vi vil stille en række konkrete spørgsmål i udvalget, og et par af dem vil jeg kort markere her.

Det ene er, at vi konstaterede i gårsdagens nummer af Information, at nogle grossererere, nogle importører, mener, at de har fundet nogle huller i systemet. Det tror vi ikke rigtig på, men hvis der er huller, må vi under det udvalgsarbejde, der nu forestår, have dem lukket. Så enkelt er det, og det tror jeg vi fuldt ud er i stand til. Jeg synes, det er meget hjælpsomt af de pågældende grossererere, at de på så tidligt et tidspunkt i lovbehandlingen peger på, at der måske er noget, vi skal hanke op i. Sådan synes jeg alle interesseorganisationer skulle handle; det er meget, meget sympatisk.

Det andet, jeg lige skal pege på, er bagatelgrænseproblemet. Jeg har svært ved at se, at vi kan tackle det anderledes end ved en bagatelgrænse, hvorved vi fritager et afgiftsgrundlag på op til 200.000 kr. for det nye arbejdsmarkedsbidrag på momsgrundlaget. Men det rummer selvfølgelig en række omgængelsesmuligheder, det rummer en række problemer af administrativ og kontrolmæssig art, som vi må dyrke lidt, fordi det er forholdsvis mange penge, man pludselig springer over til at skulle betale, hvis man kommer over grænsen, og derfor vil der være spekulation i at lave opdelinger, så man kommer lige under grænsen. Jeg tror, vi er nødt til at få afstukket nogle retningslinjer for, hvordan vi tackler det, så det ikke bliver en stor trafik, når vi har vedtaget dette forslag ved tredjebehandling.

At man desværre ikke kan løse det ved i stedet at have en bundfradragløsning, ligger i den

[Lykketoft]

enkle kendsgerning, at det ville koste en milliard kroners penge yderligere, og det forstår jeg er baggrunden for, at regeringen ikke har foreslået det, ligesom det også er baggrunden for, at vi ikke vil foreslå det. Men så må vi også tage hånd om de mulige omgåelsesproblemer, som den valgte løsning kan give anledning til.

Men i øvrigt fra Socialdemokratiets side i pagt med de drøftelser, der har været, i samklang med den enighed, der er opnået mellem de tre parter i drøftelserne forud med arbejdsmarkedet, tilslutning til principperne i disse forslag og et håb om, at det kan være det afgørende bidrag til styrkelse af beskæftigelsen, sådan som beregningerne fra trepartsudvalget tyder på.

Jeg vil imidlertid godt sige, at det, som vil være skuffende for mange mennesker, når de nu hører, at dette er et væsentligt og helt nødvendigt bidrag, er, at resultatet i 1988 og 1989 vil være, at arbejdsløsheden alligevel vil være stigende. Hvis vi ikke gør mere end dette, hvis vi ikke træffer nye foranstaltninger, vil vi, simpelt hen fordi det, vi er oppe imod i international udvikling, i valutakursudvikling, i mangel på produktivitetens fremskridt i dansk erhvervsliv, er så alvorligt, under alle omstændigheder desværre komme ud for en stigning i arbejdsløsheden, selv om den tegning, der nu er gjort i forbindelse med trepartsdrøftelserne og i forbindelse med finanslovsforhandlingerne, skulle give en 7-8-9 pct. i samlet konkurrenceevneforbedring. Det er en meget alvorlig situation, og den må selvfølgelig ud over dette mane til større kreativitet både hos os i Folketinget og hos dem ude i erhvervslivet.

Kent Kirk (KF):

Den 8. september og den 8. december er to skelsættende datoer i 1987: Den 8. september, fordi vi havde folketingsvalg, og den 8. december, fordi den usikkerhed, som kom efter folketingsvalget, er blevet afløst af større politisk sikkerhed.

Den 8. december indgik regeringen, Det Radikale Venstre og Socialdemokratiet det, man kan kalde »en forståelse« både vedrørende finansloven for 1988 og vedrørende konkurrenceevnen for vores eksporterhverv. Samtidig faldt de såkaldte trepartsforhandlinger mellem regeringen og LO og DA på plads. Det er i sig selv en historisk givenhed, at arbejdsmarke-

dets parter og landets regering opnår enighed om vigtige elementer i den økonomiske politik og om nødvendigheden af en forbedret konkurrenceevne. Det er samtidig en enighed, som 75 pct. af Folketingets mandater står bag.

I den konservative folketingsgruppe er vi meget glade for, at det lykkedes både at få næste års finanslov på plads og at forbedre konkurrenceevnen så markant, som tilfældet nu bliver.

Forståelsen vedrørende næste års finanslov og det positive udfald af trepartsforhandlingerne har således flere åbenlyse fordele. Den politiske stabilitet er genoprettet. De fleste var kritiske, da firkløverregeringen efter folketingsvalget den 8. september blev gendannet, ud fra det synspunkt, at manøvre mulighederne i det såkaldt grumsede Folketing ville være begrænsede. Mange satte spørgsmålstegn ved, om regeringen overhovedet ville være i stand til at videreføre den nødvendige økonomiske politik. Det spørgsmål kender vi nu svaret på. Selv under de meget svære parlamentariske forhold, som regeringen må leve med, har det været muligt at gennemføre en både ansvarlig og sammenhængende økonomisk politik med danmarkshistoriens største forbedringer af konkurrenceevnen til følge, og det uden store forbrugerprisstigninger. Forbedringen af konkurrenceevnen via eksportpakken og omlægningen af arbejdsgiverafgifterne har jo netop den store fordel, at priserne under ét holdes i ro, og at lønmodtagernes realløn dermed ej heller påvirkes negativt, samtidig med at vore eksportvirksomheder får langt bedre kår på de udenlandske markeder.

At den politiske stabilitet nu er sikret, er af uvurderlig betydning for såvel det danske samfund som vort erhvervsliv.

Politisk usikkerhed resulterer altid i rentestigninger, faldende investeringer og pessimisme. Nu, hvor både finansloven og forbedringen af konkurrenceevnen er en kendsgerning, vil virksomhederne igen kunne iværksætte investeringer og produktionsudvidelser uden frygt for store politiske omvæltninger. Forbedringen af konkurrenceevnen er en livsnerve for det danske samfund. Omlægningen af arbejdsgiverafgifterne og regeringens eksportpakke betyder, at konkurrenceevnen alene det første år forbedres med 8-9 pct., og det vil give op til 70.000 nye arbejdspladser i løbet af 3-4 år. De

[Kent Kirke]

mange nye arbejdspladser, optimismen og væksten i erhvervslivet er mærkesager for Det Konservative Folkeparti, mærkesager, som vi nu ser ført ud i livet. Eksporten ventes at stige markant. Det er også, hvad dansk økonomi har behov for, men for at vi kan opnå en forbedring af betalingsbalancen, er det nødvendigt, at også opsparingen sættes i vejret.

I den konservative folketingsgruppe ser vi derfor med glæde på, at der under trepartsforhandlingerne er blevet enighed om at iværksætte et udvalgsarbejde, som skal forbedre arbejdsmarkedspensionerne for de grupper, som alene har folkepension og ATP. Vi er også tilfredse med, at arbejdsmarkedets parter er enige med regeringen i, at omkostningsudviklingen i Danmark skal holdes under udlandets. Det er jo vejen frem, hvis vi vil skabe flere arbejdspladser – og vel at mærke varige arbejdspladser.

Den forbedring af konkurrenceevnen, som er en livsnerve for det danske samfund, behandler vi nu ni lovforslag om. Det drejer sig om at give den private sektor bedre indtjeningsmuligheder, så virksomhedernes muligheder for at investere og producere forbedres. Det drejer sig om at gøre de danske virksomheder mere konkurrencedygtige på de udenlandske markeder, så eksporten kan bringes i vejret. Kun på den måde kan vi løse vore betalingsbalance- og beskæftigelsesproblemer.

Omlægningen af arbejdsgiverafgifterne er som sagt udmøntet i ni lovforslag, og forslagene indebærer, at arbejdsgivernes betaling til fem nuværende arbejdsmarkedsordninger bortfalder. Hertil kommer så, at arbejdsgiverne får kompensation for deres bidrag til medarbejdernes ATP-ordninger og for deres udgifter til arbejdsskadeforsikringen. Kompensationen er på henholdsvis 1.166 kr. og 1.800 kr. pr. fuldtidsbeskæftiget og vil blive modregnet i det nye arbejdsmarkedsbidrag.

Desuden lettes arbejdsgiverne ved medarbejdernes sygdom. Sygedagpengelovens arbejds-giverperiode nedsættes fra 5 uger til 1 uge, mens arbejdstagernes rettigheder under sygdom ikke ændres. Finansieringsomlægningen rører ikke ved selve arbejdsmarkedsordningerne. De opretholdes fuldt ud, men omlægningen indebærer, at den direkte forbindelse, der i visse af ordningerne er mellem arbejdsgiver- og lønmodtagerbidrag, fjernes.

For at dække provenutabet på de ca. 12,5 mia. kr. indføres så det nye arbejdsmarkedsbidrag på 2,5 pct. af virksomhedernes momsgrundlag. En virksomheds momsgrundlag er forskellen mellem den momsbelagte omsætning og det momsbelagte beløb, og varer, der eksporteres, slipper på den måde for at blive belagt med arbejdsmarkedsbidraget.

Den nye afgift vil årligt give et provenu på ca. 9,5 mia. kr., og hermed vil erhvervene få en økonomisk lettelse på ca. 3 mia. kr. Regeringen og arbejdsmarkedets parter har som sagt ved behandlingen af omlægningen af arbejdsgiverafgifterne lagt vægt på, at forbrugerpriserne og lønmodtagernes realløn ikke bliver påvirket. Omlægningen vil give mindre prisstigninger og prisfald for nogle varer, men samlet påvirkes forbrugerpriseniveauet ikke af omlægningen. Reallønnen vil derfor ej heller blive påvirket.

Det er et nyt økonomisk instrument, som regeringen har fundet, og som et flertal nu støtter. Jeg synes, det er en af de ting, man skal have med i sine betragtninger, når man vurderer den borgerlige regering, at den er i stand til at finde nye økonomiske instrumenter, som ikke har de negative sider, som vi normalt kender ved den danske økonomiske politik.

Vi lægger fra konservativ side også stor vægt på, at man ved hele denne omlægning af arbejdsgiverbidragene har sikret sig, at specielt de mindste virksomheder ikke berøres negativt af omlægningen, idet der er indført en bagatelgrænse, som sikrer, at virksomheder, som har et bidragsgrundlag på under 200.000 kr., slet ikke rammes, men tværtimod lettes og dermed får en bedre konkurrencemæssig situation på det danske marked.

Mange af de mindre virksomheder, som har mellem nul og to ansatte, vil dermed få en lettelse, som kan styrke deres konkurrencevilkår. Virksomhederne med en meget stor eksport eller store investeringsudgifter vil skulle betale et relativt lille arbejdsmarkedsbidrag, og såfremt små virksomheder er karakteriserede ved sådanne forhold, vil de have en meget klar fordel af omlægningen, hvilket igen skulle sikre os, at mange af de små og mellemstore virksomheder, vi har i det danske samfund, skulle få bedre muligheder for at konkurrere på de udenlandske markeder. Den eneste vej frem til forbedring af vores konkurrencemæssige situation og til løsning af vores økonomiske problemer med

[Kent Kirk]

det store underskud på vores betalingsbalance er, at endnu flere mindre og mellemstore danske virksomheder bliver i stand til at producere og eksportere til eksportmarkederne.

Vi er i Det Konservative Folkeparti overbevist om, at denne omlægning, denne konkurrenceevneforbedring, der vil finde sted, når Folketinget har vedtaget de ni lovforslag, vil sikre, at vi får denne økonomiske udvikling til gavn for det danske samfund og det danske erhvervsliv.

Aage Frandsen (SF):

SF er ikke imod, at man flytter nogle af afgifterne fra løn og fra ansatte til afgift på værditilvækst. SF har selv talt for indførelse af afgifter i produktionsleddet. Her har vi f.eks. talt for selektive afgifter på baggrund af ressourcerforbrug. SF har også foreslået at anvende værditilvæksten som beregningsgrundlag ved indførelse af økonomisk demokrati. Det gjorde vi allerede tilbage i begyndelsen af 1970'erne, hvor Socialdemokratiet talte for lønsum; men ét er, at vi kan være enige i, at værditilvæksten principielt kan anvendes, noget andet er, hvordan det konkret foreslås gjort, og hvordan det virker f.eks. på løn-profit-forholdet, på prisdannelsen, på beskæftigelsen og på betalingsbalancen.

I disse lovforslag under ét er der tale om en omlægning, som er uden reelt perspektiv. I de 25 år, hvor vi har haft underskud på betalingsbalancen, har skiftende regeringer omfordelt fra løn til profit, og i de 15 år, hvor vi har haft store arbejdsløshedstal, har skiftende regeringer også omfordelt fra løn til profit, og man må så spørge: Med hvilke resultater?

Omlægningen her er en reel gave. Der er ingen sikkerhed for, at omkostningslættelserne resulterer i øgede investeringer og øget beskæftigelse. Det kan godt ske, at det resulterer i forbrugsudvidelse til arbejdsgiverne, større direktionsvogne, uproduktive luksusinvesteringer osv. Regeringen mener, at omlægningen indebærer en omkostningslættelse på 5,5 pct., hvilket virker rimeligt. Herudover mener man, at omlægningen sammen med skattelettelserne i eksportpakken giver erhvervene en omkostningslættelse på 8-9 pct., og det mener man skulle kunne skaffe op til 70.000 flere arbejdspladser over en årrække. Det er et klart overbud. Et sobert optimistisk skøn ville være

30.000-35.000 arbejdspladser og stadig væk over en årrække. Baggrunden for over-overoptimismen er et ønske om at bilde alle ind, at nu er økonomien på ret kurs igen. Det er der intet der tyder på, idet der groft sagt er tale om en økonomisk politik, der er prøvet mange, mange gange før.

Regeringen har hidtil ønsket et balanceret offentligt budget, og man må så spørge: Ønsker man fortsat det, eller skal kommunerne fortsat klare det grove arbejde i form af nedskæringer og besparelser, eller er det a-kassebidraget, der måske senere skal hæves, når vi ser arbejdsløshedstallene stige, eller er det skatterne, der skal stige, eller vil regeringen rent faktisk acceptere et underskud på statsbudgettet? Det har man ikke hidtil villet. Det mener vi selvfølgelig ikke i sig selv burde være et problem, på den måde regeringen har talt om det, men i hvert fald er det en ny linje fra regeringens side, hvis man er ligeglad med et underskud.

Når det nu foreslås, at staten skal betale arbejdsgivernes afgifter til ATP, må den logiske konsekvens også være, at arbejdsgiverne ikke længere er repræsenteret i ATP-fondens bestyrelse. Derfor ser vi hen til behandlingen af vores forslag om det, og vi forventer så også, at der er en positiv tilkendegivelse om denne sammensætning af fondens styrelse.

Profitandelen vil som sagt blive forøget ved disse forslag, men det vil ikke være ens for alle arbejdsgivere. Hvad med f.eks. på den ene side den lille købmand, mand og kone med en enkelt ansat, sammenholdt med f.eks. en stor koncern som Novo? Hvor meget tjener og taber man ved disse omlægninger? Almindelig hovedregning siger tydeligt, hvem der vil tjene og tabe. Derfor er omlægningen, som her er skitseret, ikke uden problemer. Spørgsmålet er endvidere, om den bagatelgrænse på 200.000 er rimelig. Skulle der ikke være tale om en højere og dermed også en reel bundgrænse? Burde man ikke også se på, om ikke man også på dette område kunne lave en vis progressivitet i afgiftsatserne?

Regeringen forudsætter, at prisniveauet ikke stiger. Det forudsætter, at der skal ske betydelige prisfald på visse varer, for vi kan være sikre på, at der bliver tale om store prisstigninger på andre varegrupper. Det kan så sammenlagt medføre betydelige reallønsfald, specielt for de dårligst stillede.

[Aage Frandsen]

Bortfald af arbejdsskadeforsikring er en overvæltning til det offentlige fra erhvervene af de udgifter, der under alle omstændigheder findes. Det stemmer ærlig talt godt overens med regeringens hidtil førte politik med at flytte udgifter væk fra staten!

Men det, der er betydelig værre, ja endda meget værre, er, at den arbejdsgiverbetalte sygedagpengeperiode kortes ned til en uge. Hermed fjerner man alle privatøkonomiske incitamenter fra arbejdsgiverne til at indrette arbejdsmiljøet således, at man mest muligt undgår sygelighed. Derfor er disse forslag under alle omstændigheder uacceptable og burde ikke indgå i en omlægning.

Når man skal se på forskellige måder, man kan forbedre konkurrenceevnen på, er tanken om at flytte afgifter fra løn og ansatte over til omsætning ikke den dårligste, men det, der er afgørende, er, hvad man kombinerer det med. Her vil vi så fremføre en række ting, som man kunne kombinere det med, hvis man ville have gennemført noget sådant.

Det er for det første et lavtlønsværn, sådan at man sikrer den disponible realindkomst for de dårligst stillede. Det kunne ske ved, at man sagde, at stiger reguleringspristallet ud over, hvad nettoprisindekset stiger, skulle der finde en regulering af de laveste lønninger sted.

Det næste er, at det underskud, der er i statskassen, kunne man godt finde dækning for andetsteds. Man kunne f.eks. skaffe penge ved, at der kom en højere afgift på de finansielle sektorer: pengeinstitutter, finansiell virksomhed og forsikringsvirksomhed. En sådan afgiftsforhøjelse ville ikke indebære en nævneværdig pristigning, og afgiften kunne, selvfølgelig afhængigt af, hvilken sats man valgte, give op til en 5 mia. kr., og den kunne erstatte den afgift på omsætning af obligationer, som både Socialdemokratiet og SF har talt for i flere år.

Med udgangspunkt i det merprovenu, der kom ind her, kunne man også overveje at starte økonomisk demokrati, idet man med indførelsen af en afgift på værditilvæksten i virksomhederne havde etableret en finansieringskilde til økonomisk demokrati. Som det allerede er påpeget, er det også den tankegang, der lå bag SF's forslag om økonomisk demokrati helt tilbage i 1970'erne. Den mulighed burde udnyttes, så konkurrencepolitikken kom til at virke efter hensigten og fik et perspektiv, som vi har

manglet i hele perioden, hvor vi har haft betalingsbalanceproblemer, altså i 25 år.

Derudover burde der gives de ansatte langt større indflydelse på produktionen og indsigt i, hvad der sker i virksomhederne, for at sikre, at der faktisk skabes nye arbejdspladser som følge af denne omlægning.

I erkendelse af, at regeringens eksportpakke blot giver generelle skattelettelser til erhvervslivet, skulle der i stedet have været gennemført de tanker, der ligger i Socialdemokratiets og SF's forslag til en langsigtet struktur- og erhvervs politik. Herfra citerer jeg:

»De to partier er enige om, at der er væsentlige og akutte problemer med konkurrenceevnen, men er samtidig enige om, at forsøg på at løse disse akutte problemer ved hjælp af generelle skattelettelser til erhvervslivet uden initiativer til gennemførelse af en mere langsigtet strukturpolitik og til demokratisering af erhvervslivet mangler tilstrækkelige perspektiver.«

Det var det, Socialdemokratiet og SF kunne have været enige om, og som kunne have været gennemført, hvis disse to partier havde flertal sammen.

Konklusionen bliver så, at vi må sige, at vi selvfølgelig er imod disse forslag, som de foreligger. Der er tale om rene foræringer til arbejdsgiverne. Der er ingen garanti for, at de følger op af investeringer i arbejdspladser. Der er stor risiko for forringelse af realindkomsten og af statsbudgettet, og der er ikke tale om noget langsigtet perspektiv.

Det, som man kunne have fået igennem ved at kombinere en omlægning med en række af de ting, jeg har nævnt, var en social balance og sikkerhed for, at der kom produktion og beskæftigelse, at der kom et perspektiv, og at de ansatte fik indflydelse.

Så kan man selvfølgelig spørge: Hvem skulle have gennemført en sådan politik? Ja, det skulle selvfølgelig et arbejderflertal, og et sådant flertal findes ikke i Folketinget i dag. Det havde vi ønsket i SF at man skulle have prøvet på at få, og det vil sige, at vi havde ønsket et folketingsvalg. Men det ønskede det andet store arbejderparti, Socialdemokratiet, ikke. Det beklager vi selvfølgelig meget, fordi netop de forslag, vi behandler i dag, har et uacceptabelt indhold efter vores opfattelse, og fordi der er risiko for med dette og med en række andre ting, at

[Aage Frandsen]

regeringens levetid forlænges, og at regeringen og Socialdemokratiet knyttes sammen.

SF håber selvfølgelig, at det, vi oplever nu, er en engangsforeteelse, og at vi i 1988 igen vender tilbage til situationen før december, sådan at vælgerne igen kan få tiltro til, at arbejderflertallet er et reelt alternativ til den nuværende regering.

Skulle det vise sig, at det ikke er en engangsforeteelse, er det en helt anden og alvorlig sag. Debatten i dag vil forhåbentlig give et fingerpeg om, hvorvidt der er tale om en større forståelse mellem regeringen og Socialdemokratiet, som rækker videre; og som det fremgår af det, jeg har sagt, håber vi det sandelig ikke. Vi regner ikke med det.

(Kort bemærkning).

Lykketoft (S):

Når hr. Aage Frandsens konklusion handler om, hvad han ikke tror på, og hvad han ikke håber på, kan jeg ikke forstå, at han bruger så stor en del af sin taletid på at udvikle tankegangen. Vi ønsker også et folketingsvalg, når vi kan vinde det. Men vi ønsker også resultater, når vi kan opnå dem. Jeg synes, at de resultater, vi har opnået i de forhandlinger, der har været, har været så betydelige, at Socialistisk Folkeparti uden bortforklaringer, uden søforklaringer, udmærket kunne hoppe på. Det gælder for så vidt også dette her, som ikke er nogen gave til arbejdsgiverne, men en gave til beskæftigelsen. Jeg har forstået SF's økonomiske ordfører i de foregående 2-3 uger sådan, at man synes, det var en udmærket idé. Så det er ikke nogen undskyldning for ikke at stemme for, at der er en hel masse andet, man også gerne vil, og som der ikke er flertal for i Folketinget. Det er i hvert tilfælde en meget dårlig undskyldning, hr. Aage Frandsen.

Jeg synes ikke, at det bør give anledning til nogen som helst tvivl om, at det, vi har sagt i fællesskab om erhvervs- og strukturpolitik, det, vi har sagt om nødvendigheden af at demokratisere, er vi selvfølgelig enige om. Vi vil udnytte enhver mulighed for at fremme det, men der skal gøres noget for beskæftigelsen her og nu. Det var SF enig i for 3 uger siden, det var SF enig i for 2 uger siden, sådan som jeg oplevede det. Hvorfor er man så ikke også enig i dag? Hvorfor skal vi overhovedet have, skal vi sige denne frihjulskørsel, denne eskapisme? Hvad

er det, der er SF's aktuelle bud på, hvad der kan gøres mere for beskæftigelsen fra Folketingets side? Hvad er det for noget i de resultater af bedømmelsen af denne pakke – som er blevet bearbejdet i trepartsdrøftelserne med fagbevægelsens fulde medvirken og fulde accept, også af beregningsresultaterne – som hr. Aage Frandsen anfægter? Det vil jeg godt have be-
lyst.

(Kort bemærkning).

Aage Frandsen (SF):

Med hensyn til den økonomiske del tror vi ikke på – når man taler om en omkostningsletelse af den størrelsesorden – at det giver det antal arbejdspladser, man påstår. Med hensyn til, hvad vi i øvrigt har sagt om denne omlægning, har vi sagt det samme, som jeg sagde nu: at en omlægning teknisk set kan være ganske fornuftig. Der er dog også dele af det – f.eks. det med sygedagpengene – som er ufornuftige. Der er en række ting, som man godt kunne lave, men så skulle man også følge det op med noget helt andet. Derfor er jeg da selvfølgelig enig i det, som Socialdemokratiet og SF var enige om vedrørende erhvervspolitikken, nemlig at generelle støtteordninger ikke duede, men at der skulle være tale om noget, der havde et perspektiv, noget, der skulle give de ansatte indflydelse.

Jeg kan ikke forstå, at vi blot skulle hoppe med på noget, som Socialdemokratiet aftaler med regeringen. Vore synspunkter er overhovedet ikke tilgodeset; vi har ikke været inddraget i nogen som helst form for forhandlinger. Hvorfor skulle vi dog så hoppe med? Socialistisk Folkeparti har 27 mandater. Det er Socialistisk Folkepartis mandater, det er ikke nogle mandater, som hr. Lykketoft og Socialdemokratiet sådan kan regne med ganske automatisk.

(Kort bemærkning).

Kent Kirk (KF):

Hr. Aage Frandsen vurderer det således, at man ikke får de arbejdspladser, som man forudser, ved at gennemføre denne omlægning af arbejdsgiverafgifterne. Nu har både LO og Dansk Arbejdsgiverforening og regeringens økonomer forhandlet det og været inddraget i vurderingen af disse ting. Alle disse økonomer

[Kent Kirk]

er altså kommet til det skøn, at det over tre til fire år vil give mellem 50.000 og 70.000 arbejdspladser. Så det er egentlig fantastisk. Og jeg vil da meget gerne høre fra hr. Aage Frandsen, hvad det er for økonomer, som SF støtter sig på, der er kommet til et andet skøn, og hvad dette skøn er. Jeg vil også stille et spørgsmål til hr. Aage Frandsen: Selv om det ikke skulle give 50.000 eller 70.000 arbejdspladser, men kun 40.000 arbejdspladser, er det så ikke også godt for de mennesker, der ellers ville blive arbejdsløse i det danske samfund? Har vi ikke også en pligt over for 40.000 danskere, som vi nu kan sikre beskæftigelse?

(Kort bemærkning).

Lykketoft (S):

Jeg beder sådan set ikke om disse korte bemærkninger for at være polemisk over for Socialistisk Folkeparti, for der er forfærdelig meget, vi er enige om. Jeg tog ordet, fordi jeg troede, vi var enige om det, og fordi jeg synes, SF's indlæg her i dag virkede som en jagt på det ledige standpunkt. Man fandt noget fnidder hist og her, som man måske kunne være lidt uenig i, for at få en anledning til at lade være med at stemme for noget, som ikke specielt er en socialdemokratisk opfindelse, men som er resultatet af især meget seriøse trepartsdrøftelser, hvor arbejdsmarkedets parter og specielt fagbevægelsen har spillet en afgørende rolle. Det er det, der giver mig anledning til at tage ordet.

Men er SF's synspunkter ikke blevet imødekommet i forbindelse med de aftaler her omkring finansloven med hensyn til dagpengeregulering, med hensyn til folkepensionsregulering, med hensyn til afskaffelse af de nedsatte dagpenge? Er der ikke en lang række af det, der simpelt hen er SF-programpunkter, som ligesom skulle kunne få også de andre ting, det er nødvendigt at gøre, til at glide ned på en fornuftig måde? Er det ikke også tilfredsstillende for SF – når vi nu er enige om, at de generelle skattelettelser er en dårlig idé – at de generelle afskrivningsforbedringer er gået ud af eksportpakken?

I virkeligheden tror jeg, at svaret på det alt sammen er ja. Jo, sådan forholder det sig. Derfor tager jeg også hr. Aage Frandsens indlæg her i dag helt roligt, for jeg betragter det ikke som andet end en meget naturlig rollefordeling, at SF, selv om de er enige, bliver nødt til at

stemme imod, for man skal da helst kunne se forskel.

(Kort bemærkning).

Aage Frandsen (SF):

Det var jo en venlig udgang, hr. Lykketoft havde på sine bemærkninger om den rollefordeling, der er mellem vores to partier. Man kan også sige, at rollefordelingen måske også er sådan, at i dette tilfælde ville Socialdemokratiet ikke have et folketingsvalg – af forskellige årsager, som jeg ikke skal kommentere – og at Socialdemokratiet traditionelt har den opfattelse, at man kan få noget ud af at samarbejde med borgerlige partier, en opfattelse, som vi ikke deler på samme måde. Sådan er nok denne rollefordeling også.

Det er rigtigt, at vi synes, det var godt, at den del af eksportpakken, som Socialdemokratiet har fået væk, er faldet væk. Det er da ikke alt, hvad Socialdemokraterne laver i dette tilfælde, der er dårligt, slet ikke. Det skulle da også være mærkeligt, når regeringen fremlægger noget, at det så ikke kan blive bedre, når Socialdemokraterne forhandler om det. Så ringe er Socialdemokratiet da sandelig ikke. Det har vi heller aldrig nogen sinde troet, ellers var der nok heller ikke mulighed for, at vi kunne samarbejde – eller troede, at vi kunne samarbejde.

Til bemærkningen fra hr. Kent Kirk: Hvis man satte nogle personer på en opgave, der hed: Prøv fra 1973 at undersøge, hvor mange arbejdspladser skiftende regeringer har lovet! Tag augustforlig, septemberforlig, juli- og påskeforlig, decemberforlig, og hvad de ellers hedder! Så tror jeg, man ville nå frem til, at man havde skabt så mange arbejdspladser, at vi havde mangel på arbejdskraft i dag. Det tror jeg desværre er tilfældet. Derfor siger nogle 70.000, og vores økonomer – dem, vi støtter os til – har skønnet som optimistisk skøn – det sagde jeg også i mit første indlæg – en 35.000. Det kan være 40.000, men altså 30.000 er det tal, de er nået frem til. Det er da rigtigt, at 30.000 nye arbejdspladser er bedre end ingen.

Men hvis man kan gøre noget endnu bedre, hvorfor skulle man så ikke gøre det? Hvorfor skulle man så ikke sørge for, at det var noget, der også virkede på længere sigt? Dette, siger man, giver et antal arbejdspladser over 3-4 år. Hvorfor laver vi så ikke en hel masse andet, som også giver nye arbejdspladser, også når de

[Aage Frandsen]

3-4 år er gået? Det, der har været problemet med alle regeringer og alle folketingsflertal tidligere og også stadig væk er det, er, at man tænker på et problem, der skal løses, og som burde være løst for flere år siden. Derfor kommer man hele tiden bagefter.

(Kort bemærkning).

Preben Møller Hansen (FK):

Jeg må sige, at det er naivitet, når hr. Aage Frandsen giver udtryk for, at Socialdemokratiet eventuelt havde ønsket om, at der skulle udskrives folketingsvalg. Fælles Kurs fremsatte den 8. oktober et forslag om motiveret dagsorden, der indebar, at regeringen ikke mere skulle være den samme. Det stemte man imod, og det gjorde SF for den sags skyld også. Det, der var mit ærinde, var imidlertid ikke så meget det. Det var mere til hr. Kent Kirk.

Hr. Kent Kirk mener, at beregningerne af udviklingen af situationen på arbejdsmarkedet på baggrund af de forslag, der nu bliver behandlet, skulle vise, at ca. 70.000 mand skulle komme i beskæftigelse. Så vil jeg gerne spørge: Da man fremsatte forslaget til finanslov, havde man indregnet en forøgelse af arbejdsløsheden med 35.000. Da vi nu får 70.000 flere arbejdspladser, betyder det så, at man stiller ændringsforslag til finansloven, der reducerer udgiften med den beskæftigelse, vi nu kan forvente på baggrund af det indgreb?

(Kort bemærkning).

Lykketoft (S):

Bare for en ordens skyld i denne omgang til hr. Aage Frandsen: Vi har ikke en bestemt, skal vi sige teoretisk opfattelse af, om vi kan få noget ud af at samarbejde med andre partier. Vi vurderer nøjagtigt, hvilke resultater vi kan opnå i forhandlinger med andre partier. Det synes vi er en mere praktisk måde at gøre det på end at have en teori om, hvad der sådan principielt kan være rigtigt. Vi synes, at vi i den aftale, der er lavet i forbindelse med finansloven, har opnået nogle resultater, som på væsentlige punkter imødekommer det, Socialdemokratiet sidst er gået til valg på. Vi tror ikke, at der vil være nogen forståelse blandt vælgerne for, at vi på den baggrund skulle bede om et folketingsvalg nu.

Det havde set anderledes ud, hvis vi ikke kunne få resultater. Det er det, det handler om. Vi vil selvfølgelig helst have flertal helt alene. Det er der langt til. Vi vil også meget gerne have flertal sammen med SF; vi fik 44 pct. tilsammen for 3 måneder siden. Derfor er det i virkeligheden dybt overraskende og opmuntrende, at så mange af vore fælles mærkesager har fået et så stort skub fremad ved aftalen om finansloven.

(Kort bemærkning).

Kent Kirk (KF):

Nu er det ikke finansloven, vi skal diskutere. Hvis det var det, ville jeg da i hvert fald erklære mig uenig med hr. Lykketoft i, at man har fået gennemført alle sine mærkesager. Så skal vi nemlig gå tilbage til de udtalelser, der er faldet tidligere fra hr. Lykketofts side, og så det, der rent faktisk er blevet aftalt i forbindelse med finansloven.

Men jeg vil gerne svare på det, som hr. Aage Frandsen var inde på. Det er da nok korrekt, at hvis man sætter sig ned og tager alle de forskellige forslag, som regeringer har lagt frem siden 1973, og tæller op, hvor mange nye arbejdspladser der er lovet, vil man nok se, at der er mange, mange tusinder af arbejdspladser, der vil være blevet etableret i de forskellige forslag.

Men hvad er det for et erhvervsliv, vi har? Jeg tror i virkeligheden, at SF har meget svært ved at forstå, hvordan det danske erhvervsliv fungerer. Det er ikke sådan, at en arbejdsplads altid er fast. Det hele skifter. Virksomheder går ned, fordi de ikke kan konkurrere længere. Dermed er der omskiftelighed i hele vores erhvervsliv. Derfor kan man ikke sige: I 1973 havde vi så mange arbejdspladser, og gør vi nu det her, vil vi have så mange arbejdspladser i 1990. Sådan fungerer det praktiske liv ikke. Derfor må jeg sige til hr. Aage Frandsen, at jeg tror, SF skulle bruge noget af sin tid på at studere det praktiske erhvervsliv; så ville mange af dets forslag måske også blive mere realistiske. Man kunne måske lære lidt af Gorbatsjov, som jo har erkendt, at det ikke længere går at kigge i bakspejlet. Man er nødt til at se fremad. Det giver resultater. Det kunne også være, at SF kunne lære noget på det område.

Jeg vil ikke stille spørgsmål, men jeg vil komme med den kommentar til hr. Aage Frandsen, at jeg ikke forstår det, hvis SF tror, at et folke-

[Kent Kirk]

tingsvalg skulle være godt for de danske arbejdspladser og det danske erhvervsliv nu. Jeg kan ikke forstå det. Det eneste, SF kunne få ud af et folketingsvalg, var måske at gavne SF, men det ville aldrig nogen sinde have gavnet det danske samfund. Vi er heldigvis 135 mandater her i Folketinget, som er parate til at leve op til det ansvar, som befolkningen har lagt på vore skuldre. Jeg håber også, at vi en dag ser, at SF vil være parat til at leve op til et ansvar og ikke kun køre det frihjulsløb, som man nu har kørt i snart 20 år.

(Kort bemærkning).

Aage Frandsen (SF):

Mine bemærkninger om, hvor mange arbejdspladser skiftende regeringer forudså at de skabte, gik på, at alle regeringer har nogle skøn, som er så overoptimistiske, at man sådan med ganske almindelig hovedregning ved, at man på forhånd kan trække noget fra. Det er ikke det, vi har gjort. Vi har bedt vores økonomer om at beregne det, og de er nået frem til et andet resultat.

Med hensyn til, hvad der gavner samfundets og hvad der gavner SF's interesser, er det klart, at det, som hr. Kent Kirk mener gavner samfundets interesser, ikke er det samme som, hvad SF mener gavner samfundets interesser. Vi mener rent faktisk, at det ville gavne samfundets interesser, hvis vi havde et andet flertal, og et andet flertal får vi kun ved et valg.

Til hr. Lykketoft vil jeg sige, at vi ikke bebrejder Socialdemokratiet, at det har opnået resultater på nogle bestemte konkrete områder. Vi kunne aldrig drømme om at kritisere Socialdemokratiet for, at der er sket en forbedring af dagpengene eller en forbedring af folkepensioen. Men vi bebrejder Socialdemokratiet en række af de ting, der ligger i det, som vi behandler i dag, og at man har lavet noget, som kan binde på længere sigt. Jeg forstår også hr. Lykketoft sådan, at det gør det ikke, og at vi, når vi går ind i det nye år, er tilbage igen dér, hvor der alligevel skal forberedes et samarbejde mellem Socialdemokratiet og SF. Den bekymring, vi havde, kan jeg forstå ikke er så grundet. Vi ser, om tiden bekræfter det. Vi håber det.

Skrumsager Skau (V):

Først til hr. Aage Frandsen. Vi har haft et an-

det flertal her i Folketinget, end vi har i dag; det gav stigende arbejdsløshed.

Det er nok første gang i Danmarkshistorien, at der er indgået så bredt et forlig mellem alle arbejdsmarkedets parter. Såvel lønmodtagerorganisationer, herunder selvfølgelig fagbevægelsen, som arbejdsgivere, regeringspartierne og en betydelig del af oppositionen står bag. Det indgåede forlig er derfor historisk, og det kan få en ganske betydelig indflydelse på Danmarks fremtidige økonomiske og beskæftigelsesmæssige udvikling ikke bare på kort sigt, men så sandelig også på længere sigt.

Der vil dog fortsat kræves en indsats, således at det indgåede forlig løbende bliver bakket op af regeringen, af Folketinget, af arbejdsmarkedets parter, herunder selvfølgelig fagbevægelsen, og af befolkningen, for at formålet og hensigten med forliget om erhvervs-, beskæftigelses- og produktionsfremme kan blive opfyldt og forliget dermed være med til at løse den fortsat truende gældsætning til udlandet.

Vi er alle klar over, også arbejdsmarkedets parter, at de lønforhøjelser og arbejdstidsforkortelser, der kom ud af forårets forhandlinger, var uden hold i vores økonomiske virkelighed, ligesom vi er klar over, at forårets frivillige forlig vil bringe Danmark ud i en endnu kraftigere stigende arbejdsløshed, hvilket vil medføre et fald i levestandarden og endvidere et fald i vore evner til at hjælpe de svage i vort samfund – alt sammen kendsgerninger, der også kommer til udtryk i de økonomiske rapporter, som vi har modtaget. Hertil kommer de truende skyer, som vi ser på verdensmarkedet.

Erhvervspakkeforliget indebærer, at dansk erhvervslivs konkurrenceevne over for udlandet forbedres, som vi allerede har hørt det, med 8-9 pct., hvilket må virke som en opmuntring til de danske virksomheder om, at de nu skal være mere aktive i eksportsalgsarbejdet gennem diverse eksportfremmeprogrammer og på forsknings- og udviklingsfronten, den del, vi allerede har haft til første behandling her i salen, og som vi kan få vedtaget i næste uge.

Dernæst selve omlægningen af arbejdsgiverafgifterne, der skal forbedre lønkonkurrenceevnen for vore eksporterende virksomheder, men som selvfølgelig får en direkte afsmittende virkning for leverandører til de eksporterende virksomheder. Her tænker jeg på landmanden, der lever af at sælge og producere svin og levere

[Skruksager Skau]

svin til eksportslagterierne, og jeg tænker også på den mindre håndværker, f.eks. en møbelsnedker, der over en eksportør sælger sine varer til udlandet.

Det nye system, hvor staten overtager en række af de ydelser, der tidligere var pålagt virksomhederne, samtidig med at der beregnes et nyt arbejdsmarkedsbidrag på 2,5 pct. af virksomhedernes momsgrundlag, er på sin vis genialt, men i Venstre kan vi alligevel ikke lade være med at minde om, at både lønmodtagere og i øvrigt også hele den danske befolkning ville have været bedre stillet, såfremt den indkomstpolitiske linje, vi hele tiden har stået for i Venstre, og som vi havde succes med i 1982, havde holdt sig også efter vort indgreb i 1985. Det var jo det, der gav 200.000 flere arbejdspladser, især i det private erhvervsliv. Det var også en bemærkning til hr. Aage Frandsen. Det er den, der vil give reallønsfremgang til de lønmodtagere, der er i arbejde, men den vil jo i allerhøjeste grad også give reallønsforbedringer til de arbejdsløse, der vil kunne komme i arbejde og dermed gå fra understøttelse til fuld løn.

Det nye forlig, som er blevet til via trepartsforhandlinger, skal sikre Danmarks konkurrenceevne fremover, og det er glædeligt at se, at det får en bred opbakning i hele den danske befolkning. Der er grund til at glæde sig.

Det er også positivt, at Jernets Arbejdsgiverforening klart har meddelt, at man vil overholde aftalen, men det er jo beklageligt, at formanden for Dansk Metal, Georg Poulsen, samtidig melder, at lønrammen ikke kan holdes. Det er det, der er refereret i Jyllands-Posten i dag. Sådanne udtalelser er direkte undergravende. Jeg håber i allerhøjeste grad, at Georg Poulsen er blevet forkert refereret i Jyllands-Posten, og jeg håber, at Georg Poulsen også vil arbejde for at sikre, at den aftale, som er kommet i stand gennem trepartsforhandlingerne, bliver overholdt.

Jeg er også sikker på, at forliget vil indebære betydelige rentefald i den kommende tid. Det brede politiske forlig må være et signal til kapitalmarkedet både herhjemme og i udlandet om, at kronkursen fortsat ligger fast, og at det rentespænd, der i det sidste års tid igen er vokset i forhold til udlandet, kan indsnævres og eventuelt fuldstændig forsvinde.

For knap 2 år siden var renteniveauet i Danmark nede på 8½ pct. En rente på 8½ pct. ville i højeste grad være med til at forbedre vore virk-

somheders konkurrenceevne, især de kapital- og teknologitunge virksomheder, de virksomheder, som vil få stigende betydning i den internationale handel, og dér må Danmark også være med.

I Venstre er vi ganske klar over, at en omlægning af arbejdsgiverafgifterne har sin pris. Der er mange, der får fordele, og der er måske nogle få, der får nogle ulemper. Med hensyn til det sidstnævnte tænker jeg først og fremmest på de mindre producenter, f.eks. på landbrugere og købmænd, der selv passer bedriften og butikken.

I Venstre har vi regnet og vurderet meget på dette område, og jeg føler, at de væsentligste problemer bliver løst ved hjælp af den såkaldte bagatelgrænse på de 200.000 kr. for momsgrundlaget svarende til en afgift på 5.000 kr. eller ca. halvdelen af arbejdstagerreduktionen pr. beskæftiget.

Jeg har i den anledning fået en del henvendelser, og jeg synes, at der gennem drøftelserne er kommet en forståelse for nødvendigheden af forliget og for, at de pågældende virksomheder vil få kompensation over markedspriserne, især ved eksport, men så sandelig også på hjemmemarkedet.

Kort og godt vil forliget om hele erhvervs pakken give et godt signal til dansk erhvervsliv fra et bredt flertal i Folketinget og fra arbejdsmarkedets parter, inklusive fagbevægelsen – således at det giver et godt grundlag for at iværksætte de nye initiativer, som vi ved ligger i mange virksomheders skuffer – og ligeledes et signal til udlandet om, at det brede flertal og befolkningens opbakning giver basis for en sikkerhed for den danske krone, for vores konkurrenceevne, for vores leveringssikkerhed. Det er det, som vil give beskæftigelse, og jeg tror, at tallet 70.000 arbejdspladser, som man forventer, endda vil blive noget højere, og det er jo det, som vil give valutaindtjening. Danmarks udlandsgæld skulle vi gerne have udryddet inden udgangen af dette århundrede. Andet kan vi faktisk ikke være bekendt over for vore efterkommere. Vi overtog fra vore fædre et gældfrit land.

Til de enkelte forslag vil jeg ganske kort sige, at jeg er enig i lovforslag nr. L 118 om, at religiøse samfund og almennyttige virksomheder skal undtages fra afgiften.

[Skrumsager Skau]

Vedrørende L 125 om ATP vil jeg sige, at man måske kunne tænke sig, at man fik ATP yderligere moderniseret, for faktisk er det jo ikke strengt nødvendigt at opretholde det store maskineri for at oprække de midler.

Venstre kan således varmt anbefale de foreliggende forslag, som jo skal ses som et hele: eksportpakken, omlægningen af arbejdsgiverafgifterne og det, at vi fastholder vores indkomstudviklingsniveau, således at vi forbedrer vores konkurrenceevne. Det er det, som skal være med til at øge vores beskæftigelse, øge vores valutaindtjening og dermed generelt forbedre vore levevilkår i Danmark.

Jørgen Estrup (RV):

Der er mange positive elementer i det, der er sket i de sidste dage, og dermed altså i de resultater, vi har foran os i dag.

Det er positivt, at der nu er skabt bred politisk forståelse, hedder det vist i nutidens sprogbrug. Det er positivt, at Socialdemokratiet er en del af denne forståelse og dermed nu er parat til at tage et medansvar for den økonomiske politik og for dens resultater. Fra radikal side havde vi faktisk gerne set, at det var sket tidligere, f.eks. i forlængelse af aftalen om skattereformen, som jo samlede den samme kreds af partier.

Endelig er det især positivt, at den skabte forståelse omfatter arbejdsmarkedets parter som et resultat af trepartsdrøftelserne. Set med radikale øjne er dette sidste faktisk en skelsættende begivenhed.

Jeg vil godt minde om, at vi fra radikal side allerede i 1982 forsøgte at interessere den daværende socialdemokratiske regering for en indkomstpølitik, som rummede trepartsdrøftelser. Vi har siden forsøgt at interessere den nuværende regering for et tilsvarende initiativ over for arbejdsmarkedets parter med trepartsdrøftelser og en forpligtende overenskomst om den økonomiske politik. Vi lagde sænest i forbindelse med valgkampen op til en sådan aftale. Derfor er det naturligvis også i høj grad et radikalt ønske, der her bliver realiseret.

Der kan være tvivl om, hvor stærkt dette indgreb nu er i relation til den økonomiske udvikling. Nogle siger, at konkurrenceevneforbedringen vil være på 8-9 pct., andre mener, at den kun vil være på 6 pct. Nogle snakker om, at der vil være en beskæftigelsesvirkning på plus

70.000, andre mener, at den kun vil være på 25.000.

Uanset hvordan man vender og drejer det, er udviklingen positiv. Det er en positiv effekt, vi her taler om, og dermed altså også noget, der trækker i den rigtige retning.

Specielt positiv er altså aftalen med parterne, hvor man jo selvfølgelig må konstatere, at enhver begyndelse er svær, men det er i hvert fald, som om nogle vigtige ting kan slås fast: at der er enighed mellem parterne om, at der skal være en øget opsparing, og at omkostningsudviklingen skal holdes på linje med eller helst i underkanten af, hvad man får i øvrige lande. Det er ikke blot fornuftigt, det er nødvendigt, og det er godt, at parterne vil være med til at skrive det.

Der er også enighed om at nedsætte et såkaldt statistikudvalg. Det er godt, fordi det er det første skridt til en mere permanent samtale mellem de parter, der nu har været involveret i trepartsdrøftelserne. Det er godt, at man er enig om, at drøftelserne skal fortsætte, og dermed altså også lægger linjen frem mod midtvejsforhandlingerne på arbejdsmarkedet.

Det kan derimod godt føles noget betænkeligt, at der ikke er peget på konkrete bremser med hensyn til lønudviklingen og omkostningsudviklingen; det kan der hurtigt blive brug for. Det kan også volde nogen bekymring, at man ikke konkret har peget på, hvordan man skal komme videre med hensyn til konkurrenceevneforbedringen, og specielt ikke har fastlagt konkrete målsætninger for den økonomiske politik og herunder ikke mindst betalingsbalancen.

Når man kigger på den faktiske ordlyd i aftalen, bliver man unægtelig skuffet – men det må man jo tage til efterretning – over det, der står på side 3, hvor det siges, at der stort set ikke vil være nogen påvirkning af betalingsbalancen. Den ville vi ellers have haft brug for en positiv virkning på, og når det så samtidig føjes til, at vi ved, at der er en påvirkning af finanspolitikken, sådan at vi lempet finanspolitikken med 2½ mia. kr., kan man selvfølgelig godt begynde at spekulere lidt på, om de samlede virkninger er helt så gode, som de kunne være blevet.

Forliget har jo undervejs haft mange navne. Et af de mere karakteristiske er, at man har kaldt det »ketchup-forliget«: Først kommer der ingenting, så kommer det hele på én gang, og så bliver man voldsomt overvældet af den

[Jørgen Estrup]

røde farve. Som bekendt er fast food ikke nødvendigvis sund, og ketchup kan man i hvert fald ikke leve af alene. Den ret, som vi nu har sat på bordet, rummer vel nok lovlig lidt, når det vedrører den opsparings- og indkomstpolitiske kødsovs; til gengæld kan man så sige, at der er lidt for mange tomme finanspolitiske kalorier i den.

Jeg tror, man må konstatere, at ligesom med den finere madlavning er det altså også svært at lave trepartsdrøftelser og aftaler med arbejdsmarkedets parter; det tager nogen tid. Det, som tiden vil vise, er, om vi her har sat en udvikling i gang, som virkelig kan forbedre vores konkurrenceevne og specielt holde omkostningsudviklingen nede. Det er det, som vil blive det afgørende i årene fremover op til midtvejsforhandlingerne, og man kan håbe, at parternes ord om, at lønudviklingen og omkostningsudviklingen skal holdes i underkanten af udlændets, faktisk kan efterleves i praksis.

Det er naturligvis ikke tilfredsstillende, at betalingsbalancen ikke er blevet styrket, men vi har undgået den værste nedtur, og jeg tror, man må konstatere, at det, der er lagt op til omkring en pensionsløsning og dermed en vægt på opsparelementet i den økonomiske politik, virkelig peger fremover; det giver muligheder for en langt bedre økonomisk udvikling end den, vi har set hidtil.

Det, som man til gengæld må føje til, er, at opsparende alene gør det jo ikke. Vi har brug for en kombination af opsparende og investering, og derfor er det også oplagt, at den bedste opsparende politik, man kan føre, er den, der er knyttet til udviklingen i erhvervslivets indtjenings- og til den afsætning, som foregår.

Derfor er det stadig lige aktuelt at pege på, at en opsparende politik ikke blot bør rumme en pensionsordning, den bør også rumme en obligatorisk overskudsdelingsordning med medbestemmelse, sådan som det er foreslået bl.a. fra radikal side. Det er det, som virkelig på lang sigt kan føre til en forbedring af vores økonomiske politik og vores konkurrenceevne og dermed en ny start på det, vi har sloget så længe med både i Folketinget og uden for Folketinget.

Jeg vil gerne til sidst pege på nogle enkeltområder, hvor man kan sige, at forslagene i hvert fald må underkastes en grundig udvalgsbehandling, og hvor vi finder, at der i hvert fald er visse vanskeligheder.

Når man kigger på den måde, man har indrettet arbejdsgiverafgifterne på, har man nok ikke i tilstrækkelig grad haft blikket rettet mod de små virksomheders problemer, de virksomheder, som har få ansatte. Lettelser vil jo først og fremmest komme for virksomheder, der har mange ansatte, og jeg tror, at man i udvalgsarbejdet skal se, hvad man kan gøre for de mindre virksomheder, om eventuelt en hævelse af bundgrænsen var en mulighed.

Tilsvarende vil jeg også godt pege på, at i forbindelse med sygedagpengeordningen og ændringen fra de 5 uger til den ene uge opstår der jo, som vi kan læse højt og tydeligt i lovforslaget, mange administrative problemer for kommunerne. Det havde vel nok været interessant at få at vide, hvor mange sager det drejer sig om. Det tror jeg vi må have kigget lidt nærmere på under udvalgsarbejdet; det lyder i hvert fald ikke behageligt, det, som kommunerne nu skal igennem.

Både den administrative og den principielle del af forslaget om sygedagpenge må der ses nærmere på, og jeg synes også, at man i den forbindelse skal overveje, om man har behandlet de selvstændige på en rimelig og retfærdig måde. Ændringen her er jo først og fremmest en ændring for de almindelige virksomheder og arbejdsgivernes mulighed for at slippe for 4 uger, men for de selvstændige vil der fortsat være tale om, at man skal betale for 3 uger. Er den forskelsbehandling virkelig rimelig?

(Kort bemærkning).

Skrumsager Skau (V):

Jeg ved ikke, om der er noget, jeg har misforstået i hr. Jørgen Estrups indlæg. Hr. Jørgen Estrup nævner, at dette her ikke får nogen virkning på betalingsbalancen, og at det sandsynligvis heller ikke får nogen virkning på beskæftigelsen. Det er forbehold, som jeg ikke rigtig forstår, for baggrunden for det, vi laver, er så afgjort en forbedring af betalingsbalancen, ikke i morgen, men på længere sigt.

Er hr. Jørgen Estrup ikke enig i, at beskæftigelse og produktion i det private erhvervsliv er det, der giver nogle dollars, at det er det, der giver noget, som vi kan eksportere og således få nogle midler hjem? Det er den politik, der ligger bag dette forslag. Er hr. Jørgen Estrup ikke også enig i, at når virksomhederne har mulighed for en større indtjening, investerer de, lige-

[Skrumsager Skau]

som de gjorde fra 1982 op til 1986? Det er jo det, der er baggrunden for, at vi får mere gang i vort samfund.

Jeg vil gerne høre, om hr. Jørgen Estrup ikke er enig i de betragtninger.

(Kort bemærkning).

Jørgen Estrup (RV):

Jo, det tror jeg også hr. Skrumsager Skau kunne høre af mit indlæg. Det var faktisk det, der var hovedpointen i det. Det er de langsigtede virkninger og forståelsen for arbejdsmarkedet, som skal gøre dette til noget historisk. De kortsigtede virkninger er knap så gode, som man kunne have ønsket sig.

Jeg gjorde det i mit indlæg, at jeg indirekte citerede fra den aftale, som er indgået mellem parterne under trepartsdrøftelserne, og jeg vil gerne gøre citatet direkte. Der står på side 3 i aftalen:

»Indgrebet vil derimod stort set ikke påvirke betalingsbalancen, hvilket understreger behovet for en samtidig forøgelse af den private opsparring.«

Tydligere kan det vel ikke siges, og vi er vel også enige om, at vi havde to målsætninger og fortsat har to målsætninger for vores økonomiske politik. Den ene vedrører betalingsbalancen. Den gør vi altså ikke noget ved nu; vi undgår måske en værre skæbne, men vi får ikke nogen forbedring af den. Den anden målsætning vedrører beskæftigelsen; dér får vi en positiv virkning, det er der ingen tvivl om. Det, jeg satte spørgsmålstegn ved – og som vel ingen af os kan sige med sikkerhed på nuværende tidspunkt – er, hvor stor den positive virkning bliver. Er det de 25.000, som Det Økonomiske Råd peger på, der er det rigtige tal, eller er det de 70.000, som den nye ADAM-model i Budgetdepartementet er nået frem til?

Bollmann (CD):

Når man hører hr. Jørgen Estrups udtalelser om ketchupforlig, kan man konstatere, at der er noget andet, der er rødt. Det er rønnebær, og der er også nogle, der siger, at de er sure. Jeg ved ikke, om det er det, der er tilfældet.

De forslag, vi har til behandling, drejer sig alle sammen om omlægning af en række arbejdsgiverafgifter fra at være en afgift på de ansatte til et bidrag, der retter sig efter tilvæksten i virksomhederne, eller sagt på en anden måde: et bi-

drag, der baseres på virksomhedernes momsgrundlag.

Som andre har været inde på, er formålet med omlægningen en forbedring af konkurrenceevnen, der, som alle ved, i den seneste tid er blevet mærkbart forringet, bl.a. også på grund af større lønomkostninger.

Vi er i CD enige i, at der skal en forbedring til, der kan ses og mærkes, hvis vi skal rette op på betalingsbalancen, og her er jeg altså ikke enig med hr. Jørgen Estrup i, at det ikke får en virkning på betalingsbalancen; men vi skal også gøre det for at rette op på beskæftigelsessituationen.

Vi har i den forbindelse med tilfredshed noteret os vurderingen fra arbejdsmarkedets parter af de foranstaltninger, der foreslås, og her siger man jo, at der er udsigt til en endog meget væsentlig forbedring af beskæftigelsen i forhold til en situation, hvor vi ikke havde foretaget os noget.

Jeg synes egentlig, der er grund til at rose resultatet af trepartsforhandlingen. Det tegner godt for den kommende tid, men det er også klart, at forudsætningen for, at operationen kan lykkes, er, at de midler, der på visse områder bliver frigjort til erhvervslivet, ikke anvendes til pris- og lønstigninger.

Jeg mener, omlægningen i sig selv ikke vil give generelle prisstigninger. Der kan selvfølgelig komme stigninger på visse varegrupper, men så vil de blive modsvaret, i hvert fald generelt, af prisfald på andre, alt afhængigt, af hvordan husholdningsbudgetterne er sat sammen. Det er vel sådan, at stigninger normalt vil forekomme for importvarer med et lavt arbejdskraftindhold og faldet vel især i hjemmemarkedsproduktion med stort forbrug af arbejdskraft.

Det er sådan, at grundlaget for beregningen af det nye arbejdsmarkedsbidrag beregnes af momsgrundlaget, og så vil, kan man sige, omkostningerne generelt blive flyttet fra eksporten til importen, og det er det, jeg mener, hr. Jørgen Estrup, i sig selv vil give en konkurrenceevneforbedring.

Selve systemet er udformet sådan, at arbejdsgivernes bidrag til 5 forskellige ordninger afløses af et generelt bidrag på 2,5 pct. af momsgrundlaget. Som man kan se, er der kun tale om, at finansieringen af de pågældende ordninger ændres, hvorimod ordningernes anven-

[Bollmann]

delse er uændret. Jeg behøver næppe at citere, hvad det er for 5 ordninger, det drejer sig om. Men ud over de fem, der omlægges, kommer der også en ændring af opkrævningen af bidrag til ATP og til arbejdsskadeforsikring, og derfor vil der alt i alt blive tale om en lettelse, mener jeg, af de administrative byrder for den enkelte virksomhed, netop fordi hele omlægningen kommer til at køre sammen med det momssystem, som i forvejen anvendes af langt de fleste af de virksomheder, der her er tale om.

Det sidste element i omlægningen og forbedringen er en nedsættelse af arbejdsgiverperioden for sygedagpengene fra 5 uger til 1 uge. Vi synes faktisk i CD, at der er tale om en meget elegant måde at klare omlægningen på. Jeg synes, regeringen bør roses for denne facon, men jeg vil da også samtidig sige, at også Socialdemokratiet bør have ros for deres medansvar for at få disse ting igennem. Jeg går ud fra, at De Radikale er med i aftalen. Sådan har jeg i hvert fald forstået de senere dages forhandlinger.

Jeg ved godt, at det i første omgang kommer til at koste staten omkring 2,5 mia. kr., men man har vel beregnet, at den samlede forbedring af konkurrenceevnen vil udgøre 5 pct. på grund af omlægningen, og det vil jo så i løbet af et par år betyde, at statens finanser forbedres. Når man så samtidig gennemfører den såkaldte eksportpakke, så er det, man kan beregne den samlede konkurrenceevnevirkning til 8-9 pct. Derfor tror jeg også, at den forbedring af beskæftigelsen, som man har forventet, vil være realistisk, altså de 50.000-70.000 over et par år.

Hr. Lykketoft var inde på administrative problemer i forbindelse med omlægningen, og det kan vel ikke afvises, at der opstår problemer, når man indfører så nyt og stort et system, men generelt tror jeg, problemerne kan løses, dels fordi der, som jeg sagde før, er tale om at koble det til et kendt system, nemlig momssystemet, dels fordi den bagatelgrænse, der indføres, betyder, at en lang, lang række små virksomheder overhovedet ikke behøver at være med i det, og det er vi i øvrigt i CD meget tilfredse med.

Derudover skal jeg ikke gå nærmere i detaljer med de enkelte lovforslag. Jeg skal blot love ministrene, at vi gerne deltager i en gennemførelse af lovforslagene inden juleferien.

(Kort bemærkning).

Jørgen Estrup (RV):

Jeg forstår da godt hr. Bollmanns behov for at fremhæve, at det som regeringspartierne og dermed CD har været med til, er en særdeles udmærket løsning, og at det altså også stort set har så mange gunstige økonomiske virkninger, som man kan forestille sig.

Jeg synes på den anden side ikke, der er nogen grund til at gøre dette bedre, end det er. Der er positive virkninger, det var præcis det, jeg sagde, men realiteten er jo, at vi fortrinsvis tilgodeser den ene af de to målsætninger, som vi har for den økonomiske politik. Det synes jeg vi må se i øjnene og dermed altså også gøre os klart, at nok er der en konkurrenceevneforbedring og dermed altså også noget, der virker på betalingsbalancen, men opsparingen har vi ikke gjort nok for i denne sammenhæng. Og vi har specielt også samtidig forringet virkningen af finanspolitikken, sådan at vi når frem til det, som er resultatet, og som jeg går ud fra at hr. Bollmann ikke mener er en fejlskrivning, nemlig for igen at citere fra aftalen: »Indgrebet vil derimod stort set ikke påvirke betalingsbalancen«. Eller er der tale om en fejlskrivning, hr. Bollmann?

(Kort bemærkning).

Skrumtsager Skau (V):

Det er til hr. Jørgen Estrup. To ting. Den ene er vedrørende opsparing. Vi er enige om, at vi gerne skulle have en øget opsparing i det danske samfund. Det ville medføre en generel nedsættelse af vort daglige forbrug. Vi kan jo så gøre opsparingen større, end den er i dag, og vi har jo tidligere gennemført forskellige foranstaltninger, som hjælper. Og dette forslag skal også styrke kronens troværdighed.

Det sidste punkt i selve erhvervspakken, nemlig at vi skal sikre en forbedring af vores konkurrenceevne i fremtiden, synes jeg hr. Jørgen Estrup overser. Jeg vil gerne høre, om det er rigtigt.

(Kort bemærkning).

Kent Kirk (KF):

Jeg synes også, hr. Jørgen Estrup ser for isoleret på dette her; jeg synes, man er nødt til at se det i en større økonomisk sammenhæng. Vil hr. Jørgen Estrup ikke give mig ret i, at »kartoffel-

[Kent Kirk]

kuren«, som vi gennemførte sidste år, har haft en fantastisk positiv virkning, specielt på den private gældsætning, og formentlig også på lang sigt får en positiv virkning på den private opsparing? Det, vi nu er i gang med at gennemføre, skal ses som et led i den økonomiske politik, regeringen forsøger at føre, og som vi jo indtil nu har været enige med De Radikale i. Så lad os nu ikke være pessimistiske, lad os være optimister og så sige, at det, vi nu gennemfører, er noget, vi har brug for, specielt at vores erhvervsliv bliver mere konkurrencedygtigt ude på eksportmarkederne. Vi har altså gennemført noget, der fremmer opsparingen, og så må vi løbende se, hvad der bliver behov for at gøre for at styrke den økonomiske politik. De Radikale har jo den samme målsætning som regeringspartierne. Skal vi så ikke glæde os over, at vi er på vej til at få Socialdemokratiet til at forstå, at det er den rigtige målsætning, vi har stået for de sidste fem år? Lad os da prøve på at drage dem ind til os, således at de også vil tage et medansvar for den økonomiske politik, som landet og borgerne har brug for.

(Kort bemærkning).

Bollmann (CD):

Jeg vil gerne sige til hr. Jørgen Estrup, at isoleret forbedring af beskæftigelsen selvfølgelig vil gå ud over betalingsbalancen; det er netop derfor, man har den anden del med i denne pakke. Jeg synes, det meget positive er, at arbejdsmarkedets parter gennem trepartsforhandlinger er villige til at tale om forbedret opsparing gennem ændringer af pensionerne.

Behnke (FP):

Jeg vil starte med at tage udgangspunkt i skatteministerens fremsættelsestale til lovforslag nr. L 118. Der skriver ministeren, at midlerne til at vende udviklingen er få, at regeringen ikke agter at ændre fastkurspolitikken, og at det heller ikke i den nuværende situation vil være hensigtsmæssigt at benytte sig af traditionelle stramninger af skatte- og afgiftspolitikken. Det er helt rigtigt set, og det har Fremskridtspartiets absolut fulde støtte.

Det bliver endnu bedre, når der fortsættes med, at regeringen har fundet, at betydelige økonomiske initiativer er nødvendige for at genoprette konkurrenceevnen. Bedre kan det næsten ikke siges.

Senere omtales de mange nuværende ordninger, som erhvervslivet betaler til, som en af årsagerne til den dårlige konkurrenceevne, og igen er det selvfølgelig fremragende set af regeringen, at man endelig har opdaget, at det urimelige afgiftstryk på det danske produktionsapparat er en af hovedårsagerne til, at den danske eksport ikke klarer sig så godt på internationalt plan.

Derfor ville en afvikling af disse mange forskellige ordninger isoleret set være et rigtigt skridt i den retning, som kan forbedre vores konkurrenceevne, og derfor kan det også undre lidt, når mange her i salen i denne debat taler om, at disse forslag ikke er gode nok, og at der er andre muligheder, som kunne gøre det endnu bedre. Det er rigtigt set, for hvis man isoleret set afvikler alle disse ordninger, ville man kunne forbedre de danske virksomheders konkurrenceevne meget kraftigt.

Men desværre er der som i så mange andre ting også en uheldig side ved dette forslag. Alle de gode ting stopper med erklæringen om, at det er det, der skal til. For straks derefter går man over til at ville dække statens provenutab ind igennem indførelsen af en ny afgift: 2½ pct. skat på momstilsvaret. Det er i øvrigt en underlig situation, vi tit har her i Danmark; først har man en vare, som, hvis man er uheldig, bliver belagt med punktafgift, så lægger man moms på, hvor man vel at mærke også beregner moms af punktafgiften, og nu vil vi altså have en tredje etage på lagkagen af afgifter, som giver 2½ pct. skat af virksomhedernes momstilsvare.

Det, der er meget vigtigt, er, at vi får fjernet årsagerne til landets økonomisk dårlige situation, og årsagerne er, at den offentlige sektors andel af produktionsprovenuet her i Danmark er alt for stort. Det kan kun ske ved, at man for alvor tager fat på at få nedsat den offentlige sektors andel af bruttonationalproduktet. Men det er man ikke interesseret i her; man vil have provenuet ind igen. Regeringen vil have mulighed for fortsat at afholde store luksusudgifter og forære pakker til højre og venstre, og så længe man vil det, bliver der kun tale om, at man omlægger afgifterne fra én type virksomheder til en anden type virksomheder. Nogle vil få glæde af dette her. Andre vil få rigtig mange dårligdomme ud af det, og derfor er det totalt set en dårlig løsning.

[Behnke]

Den erhvervsvenlighed, som regeringen jo påberåber sig, når arbejdsgiverforeningerne og andre uddeler milde gaver, er efter vores mening fortsat en falsk varedeklaration på regeringen.

Hvis jeg skal blive lidt ved fremsættelsestalen, er det også noget af en påstand, når ministeren skriver, at arbejdsmarkedets parter har erklæret sig indforstået. Under de samtaler, der har været mellem Fremskridtspartiet og f.eks. Handelskammeret, har vi fået det helt klare indtryk, at Handelskammeret bestemt er imod den her foreslåede omlægning af afgifterne. Men der er selvfølgelig også den lille ting, at det bliver Handelskammerets medlemmer, der for en meget stor dels vedkommende kommer til at bære de 2½ pct., som den nye afgift går ud på.

Vi stiller os derfor bestemt tvivlende over for, hvorvidt det er alle arbejdsmarkedets parter, specielt på arbejdsgiversiden, der vil klappe i hænderne, når den store alliance mellem regeringen, De Radikale og Socialdemokraterne gennemfører dette forslag.

Som sagt er Fremskridtspartiet imod de mange ordninger, som erhvervslivet betaler til, og mener, at de med fordel kunne fjernes, hvad enten det er ATP, AUD, AE, eller hvilke andre bogstavkombinationer der er tale om.

Men der er en undtagelse. Den ordning, der hedder Lønmodtagernes Garantifond, mener vi er fornuftig. Egentlig er det beklageligt, at vi er nødt til at have et fænomen som Lønmodtagernes Garantifond i Danmark, for det er et udtryk for, at de mange problemer, som danske erhvervsvirksomheder har, resulterer i, at de må sende folk på gaden, og at de pågældende så har brug for at hente deres penge i en garantifond. Det havde været meget bedre, hvis vi ikke havde brug for en sådan garantifond, og at de danske virksomheder kunne klare sig, at de kunne konkurrere, kunne producere og kunne holde deres folk ansat i virksomheden frem for at være nødsaget til at afskedige dem.

Havde denne bunke af forslag været formuleret sådan, at man havde haft mulighed for at stemme for, at de mange forskellige ordninger, altså ATP, AUD, AE osv., én for én kunne blive afviklet, skulle det gerne have fået Fremskridtspartiets stemmer. Men sådan er det jo desværre ikke indrettet; der er blot tale om, at man tilføjer de enkelte ordninger en ekstra paragraf, som fortæller, hvor man fremover vil få pengene fra.

Jeg skal herefter gå over til selve forslagspakken. Ordningen med de 2½ pct. i skat på moms-tilsvaret kommer unægtelig til at give problemer mange steder, selv om det selvfølgelig vil give eksportvirksomhederne en forbedring. Det er meget positivt – ingen tvivl om det – men hidtil har der været enighed om, at det er lige så vigtigt, at vi forbedrer mulighederne og konkurrenceevnen for de importkonkurrerende virksomheder, og de bliver jo bestemt ikke stimuleret til at forbedre deres konkurrenceevne ved denne omlægning af afgiften.

Noget helt andet er spørgsmålet om, hvorvidt EF-samarbejdet tillader, at man indfører den nye 2,5 pct.s skat. I EF-samarbejdet er en af grundforudsætningerne for det øgede handels-samarbejde, at man ikke laver nationale ordninger, der forhindrer varernes frie bevægelighed. Når der kommer varer fra en tysk virksomhed til Danmark og de bliver pålagt disse ekstra afgifter, vil mange af de andre EF-lande med rette kunne sige, at Danmark udøver konkurrenceforvriddning, specielt når det har det helt klare formål, at Danmark skal forøge sin egen eksport, mens man altså gerne vil have forbruget hos den danske befolkning sat væsentligt ned.

I øvrigt er der mange virksomheder, som forslaget slet ikke kommer til at omfatte. Hvad med f.eks. hyrevognsbranchen, hvor man i dag betaler ATP osv.? De skal ikke svare moms og vil altså slippe for den 2½ pct.s afgift, der kommer ovenpå, og der kan sikkert nævnes mange andre virksomheder, som regeringen efterfølgende vil lempe for. Efter at man har vedtaget lovpakken, vil man blive opmærksom på det, og så får vi den sædvanlige melodi gående på omkvædet: »Lappe-lappe-lapperi, her på slottet laves lovsjuskeri«. Mange virksomheder er da også allerede på vej til at forberede sig med postadresser i Flensborg eller en bedstemor, der kan rejse frem og tilbage på Malmøfærgen, og som kan trylle indenlandsk handel om til import og eksport.

Når en spand vand hældes ud på en bakketop, vil vandet altid søge mod bunden, uanset hvor mange hindringer man lægger i vejen. Men ligesom en del af vandet siver ned i jorden undervejs, er der også en række virksomheder, som dør undervejs, når man lægger dem disse besværligheder i vejen. De kan ikke selv klare presset, eller også har de ikke en smart revisor

[Behnke]

eller advokat, som kan sørge for de nødvendige transaktioner, så de kan fortsætte deres aktivitet.

Fremskridtspartiet vil derfor anmode regeringen om at tage sine egne sunde ord om behovet for fremme af eksporten og behovet for reduktion af den offentlige sektor til efterretning og leve derefter. Hvis det var tilfældet, ville man få Fremskridtspartiets fulde støtte, men den foreliggende pakke af lovforslag vil Fremskridtspartiet stemme imod.

Glønborg (KRF):

Fra denne talerstol er der faldet mange hårde ord. Dem kommer der ingen af nu, for jeg er så glad i dag, at jeg kun kan bruge de venlige ord.

Jeg vil gerne rette en stor tak til alle de ansvarsbevidste mennesker, der har en eller anden andel i, at den pakke lovforslag, vi behandler i dag, kan gennemføres.

Takken gælder først ministrene med hele deres dygtige personale, som har slidt i det for at få tingene klar. Dernæst de mange personer og organisationer fra hele samfundet, som har rådgivet, og sidst alle de politikerkolleger, som ud fra forskellige holdninger har fundet sammen om en helhedsløsning – hjertelig tak!

Kristeligt Folkeparti har ikke brugt de store armsving, men vi har oplevet arbejdet som tilfredsstillende, for vi har i det store og hele opnået det, vi ville. Under åbningsdebatten for 2 måneder siden gik jeg meget stærkt ind for at finde løsninger, der kunne samle flertal omkring midten. Det har vi arbejdet for, og det har vi fået.

Lovpakkens detaljer vil jeg ikke sige meget om. Der er sjældent meget nyt at fremføre for ordfører nr. 8 i rækken. Kun to detaljer vil jeg trække frem. Det første drejer sig om arbejdsgivernes økonomiske bet, når en medarbejder bliver syg. Vi er glade for, at den nu sættes ned fra at skulle dække 5 uger til kun at skulle dække 1 uge. Og vi er glade for, at det ikke har gjort vilkårene dårligere for medarbejderne, men at vi er nået frem til det, som må være det rigtige i denne sag, nemlig at det økonomiske ansvar for at træde hjælpende til, når et menneske bliver sygt, påhviler os alle sammen, så det er en offentlig udgift.

Der er dog noget andet, som vi er lidt betænkelige ved. Nogle virksomheder med en enkelt eller to ansatte bliver måske lidt dårligere stillet

ved omlægningen af afgifterne, og vi havde gerne set, at det havde kunnet lade sig gøre at finde en højere bagatelgrænse. Men lad os nu se virkningerne; måske får vi brug for på andre måder at vise praktisk venlighed over for de små virksomheder.

Men helheden i dette, nemlig at vi skal opmuntre til større eksport – dvs. at vi leverer varer ud til brug for andre i stedet for at producere til vores eget forbrug, som har været noget for stort igennem en lang årrække – er et princip, som er i fuld overensstemmelse med Kristeligt Folkepartis tankegang. Vi tror på, at det, vi har taget fat på her, i det lange løb også vil få en gunstig virkning på betalingsbalancen, selv om det måske ikke kan ses lige nu.

Preben Møller Hansen (FK):

Den sidste taler, der var på talerstolen, gav udtryk for, at det var kedeligt, at man kom som den 8. taler i rækken, idet man så ikke havde noget at tilføje. Jamen man har jo retten til at lade være med at gå herop og spille folks tid, hvis man ikke har noget at tilføje. Jeg forstod, at man var positiv og vi nu måtte se, hvad der sker hen ad vejen. Det svarer til lægen, som ikke rigtig ved, hvordan man skal operere. Man tager saven og saver lidt i et ben og ser, hvad der sker. Hov! det var et forkert sted, så snupper vi den lige over låret. Det var sgu også et forkert sted, og så tager man hovedet i slutfasen, og så kradser patienten af. Det er ikke sådan, man skal behandle de spørgsmål, vi behandler i Folketinget. Det bør være sådan, at vi har en helt klar opfattelse af, hvad det er, der sker som følge af den lovgivning, vi er med til at gennemføre. Derfor synes jeg, det er urimeligt at sige, at vi må se, hvad der sker hen ad vejen.

Jeg kan såmænd udmærket godt se, hvad det er, der sker hen ad vejen, hvis man gennemfører de ni forslag, der her er til behandling. Det indebærer reelt, at man overfører ca. 3 mia. kr. ydeligere til arbejdsgiverne i dette land. Disse 3 mia. kr. skal arbejdere, pensionister og andre være med til at betale. Vi har lige siddet og diskuteret det danske samfund, og spørgsmålet lød: Hvad har vi egentlig her i Danmark? Hvordan er det egentlig, vort land ser ud? Jo, vi har en restgruppe på halvanden million mennesker, der ikke har den store skoleuddannelse. De har slidt og slæbt, knoklet og knoklet, betalt skatter og betalt skatter for at sikre, at nogle

[Preben Møller Hansen]

andre fik sig en uddannelse. Disse mennesker, der fik en uddannelse, befinder sig bl.a. i denne sal og sidder og maler yderligere den samme del af befolkningen, som knokler og knokler og dør fattigere, end da de kom på Jorden. Det er det, vi oplever.

Der er jo overhovedet ingen menneskelig forståelse for den befolkning, hvis interesser vi er valgt til at varetage, men der er stor, stor bekymring for erhvervene, for arbejdsgiverne, som nu skal have yderligere i pose og i sæk.

Der er dem, der tror på meget af det, der bliver sagt i dette Folketing. Det er selvfølgelig beklageligt, for det er tegn på naivitet. Hvem er det egentlig, der skal have disse penge? Hvem er de eksporterende virksomheder her i landet? Hvem er det, der får gavn af disse mange milliarder kroner? Det er egentlig kun ganske få af de store multinationale selskaber, der får gavn af disse penge. Det er dem, der udgør eksportvirksomhederne. Det er ikke den lille håndværksmester i baggården, der er blikkenslager eller snedker. Det er ikke den landmand, hvis hjem ender på tvangsauktion. Nej, det er de store selskaber.

I den forbindelse er det selvfølgelig rart at høre, at Socialdemokratiet føler sig hjemme, når man pludselig kan være i samhørighed med borgerskabet og være med til at gennemføre en lovgivning, der sikrer de eksporterende store virksomheder og monopoler yderligere profiter på befolkningens bekostning.

Jeg oplever det sådan, som jeg har forudset det for lang tid siden, og som jeg har sagt på utallige møder over hele landet: EF-tilhængerpartierne finder sammen og er med til at gennemføre den lovgivning, der skal gennemføres, for at vi kan være harmoniserede til EF-landene og til Romtraktatens intentioner. Jo, de ved godt, hvad de gør.

Så giver de udtryk for, at de er meget lykkelige, fordi trepartsforhandlingerne har været med til at skabe den historiske kendsgerning, at vi kan sætte ind bag den lovgivning i fælleskab. Dansk fagbevægelse, Dansk Arbejdsgiverforening og regeringen har i fællesskab fundet frem til, hvordan man skal tage næsen på danske lønmodtagere i 1989. Man burde som Socialdemokrati skamme sig over noget sådant, for Folketinget har jo været med til at diktere, at vi kun kan få lønforhandlinger i 1989.

Men nu har den nyvalgte formand for LO, som også sidder i Socialdemokratiets top, sammen med Dansk Arbejdsgiverforenings formand besluttet, at man skal arbejde hen mod en pensionsreform, som skal være med til at aflaste det, der gælder her i landet. Det er EFs politiske målsætning.

Jeg vil gerne fastslå, at hverken Socialdemokratiet eller toppen af dansk fagbevægelse repræsenterer lønmodtagerne i dette land. Man burde have spurgt lønmodtagerne, om de var indstillet på noget sådant.

Det, jeg beklager dybt, er den holdning, SF indtager. De udtrykker utilfredshed med, at de ikke har været taget med på råd. Det må betyde, at hvis de var taget med på råd, kunne de også være med til at gennemføre den lovgivning, der nu behandles. Sådan må man forstå det, når det udlægges sådan, som det blev gjort af hr. Aage Frandsen. Socialistisk Folkeparti har på en lang række områder afsløret, at det for dem er vigtigere at komme ind i varmen og blive godkendt som et realistisk parlamentarisk parti. Det betyder, at SF ændrer de politiske signaler, partiet stod for fra begyndelsen. Det er beklageligt, for jeg havde den opfattelse, at SF naturligvis ville slås for de små i samfundet. Men det er der i realiteten ingen muligheder for efter det, der er lagt op til her.

Det, vi har oplevet, er jo, at regeringen, Det Radikale Venstre og Socialdemokratiet har fundet sammen om at køre finanslovsforslaget igennem. Og som en konsekvens af det skal der naturligvis også gennemføres en lovgivning, der er i fuld samklang med det forslag til finanslov, der skal fremsættes og vedtages i dette Folketing om føje tid. Det vil sige, at SF ikke kan forvente at blive taget til indtægt – jo, som stemmekvæg, men det er jo ikke det, det drejer sig om.

Derfor burde SF sammen med Fælles Kurs rejse oppositionens fane og afsløre alt det, der foregår i dette Folketing – det, der skader langt den bredeste del af den danske befolkning. Nu ved befolkningen, at disse forslag, når de bliver endeligt vedtaget, har Socialdemokratiet, Det Radikale Venstre og regeringen med som garant, og det betyder, at hele befolkningen kommer til at betale de penge, som arbejdsgiverne putter i lommen. Det havde været bedre og havde været i mere samklang med fornuft, hvis man i stedet for havde støttet nogle af de

[Preben Møller Hansen]

forslag, vi har stillet, og som fremmer den sociale forståelse og giver folk social tryghed i hverdagen, men det er ikke det – og det vil jeg gerne sige til hr. Aage Frandsen – regeringen, Socialdemokratiet og De Radikale ønsker. De ønsker at gennemføre en helt igennem borgerlig politik – en politik, der tager sigte på, at Danmark bliver en nordregion af EF. Det er ud fra det, man skal tage bestik og ud fra det, man skal arbejde politisk, således at vi får ændret det, der sker her i landet.

Endelig vil jeg gerne sige det, så der ikke skal herske nogen tvivl: Vi så gerne et valg så hurtigt som muligt, men SF ville jo ikke stemme for et valg, da vi fremsatte forslag om motiveret dagsorden den 8. oktober i år; nej, da skulle man ind i varmen hos socialbasserne, men man kom ud i kulden i stedet for.

(Kort bemærkning).

Glønborg (KRF):

Hr. Preben Møller Hansen har oparbejdet en tradition for at indlede sin ordførertale med at mistolke en eller anden detalje fra den foregående talers indlæg. Jeg skal ikke indføre en tradition om at spille Tingets tid med hver gang at forklare og korrigere, men denne gang synes jeg, at jeg er nødt til at forklare hr. Preben Møller Hansen, at når man laver et stykke lovgivningsarbejde, vil der altid være nogle detaljer deri, som man ikke kan forudse den endelige virkning af. Vi kan ikke i alle detaljer spå om fremtiden, og derfor er det blot et udtryk for ansvarsbevidsthed, at man tilkendegiver, at man vil følge udviklingen på det pågældende område med opmærksomhed. Jeg har den tillid til de ansvarsbevidste mennesker, som har samlet sig omkring denne lovpakke, at de vil gøre det, og det er det, jeg har peget på.

(Kort bemærkning).

Aage Frandsen (SF):

Jeg forstod på det, hr. Lykketoft sagde, da han kommenterede mit indlæg, at hr. Lykketoft udmærket forstod, hvad jeg sagde. Det er rart, vi kan tale sammen, men vi kender hinandens synspunkter, og vi er ikke enige i dette spørgsmål.

Derimod er hr. Preben Møller Hansen jo knap så hurtigt opfattende – eller ønsker ikke at være det. Jeg sagde meget tydeligt, hvad det

var, der var galt med disse forslag. Jeg sagde, at der var noget med hensyn til omlægningen af afgifter, som var fornuftigt. Jeg sagde også, at omlægningen ville skabe nogle problemer for nogle små virksomheder, den lille købmand i forhold til Novo. Endelig spurgte jeg, hvad man kunne gøre, hvis man skulle acceptere en omlægning. Men som sædvanlig siger Fælles Kurs derimod ikke, hvad man ellers kunne gøre.

Jeg nævnte, at der for det første skulle en reallønsgaranti ind i det, og at man for det andet skulle lægge afgifter ekstraordinært på finansieringssektoren, for det er et sted, hvor man ikke producerer, et sted, hvor der skabes penge oven på pengene. Der kunne vi hente noget.

Det næste, jeg nævnte, var, at man skulle overføre nogle af midlerne til lønmodtagernes kollektive ejendomsret. Det tredje, jeg anførte, var, at der skulle føres en langsigtet industripolitik, som både Socialdemokratiet og SF har peget på.

Derfor er det lidt mærkeligt, at Fælles Kurs, specielt hr. Preben Møller Hansen, hver eneste gang siger om SF, at vi har svigtet det hele. Hr. Preben Møller Hansen troede, at SF var noget helt andet, og hr. Preben Møller Hansen er blevet skuffet. Efterhånden kan hr. Preben Møller Hansen vel ikke blive mere skuffet. Men der er jo heller ikke tale om, at vi har svigtet noget som helst, for vi står fast på de standpunkter, vi har haft hele tiden. Hr. Preben Møller Hansen lader bare, som om han ikke har forstået det, men det har han måske heller ikke.

(Kort bemærkning).

Preben Møller Hansen (FK):

Det er i anledning af bemærkningen om, at jeg altid kommenterede den sidste taler. Jamen nu ligger det engang sådan, at De Kristelige altid kommer forud for Fælles Kurs, og derfor er det vel ikke unaturligt, at man kommer med en sådan kommentar, når der lige er gået en ordfører for dette parti ned fra talerstolen.

Så var der SF, der giver udtryk for, at vi ikke er kommet med andre løsningsmodeller osv. Jo, det er vi, men vi har jo ikke haft SF's støtte. Vi har f.eks. fremsat forslag om, at man hæver den skattefri bundgrænse til 60.000 kr. Vi har fremsat forslag om, at man ophæver ATP-fonden og udbetaler de 58 mia. kr. til de arbejdere, der ejer disse penge, således at de ikke bliver

[Preben Møller Hansen]

brugt til at investere i C & G Banken, og hvor de ellers kommer hen. Og sådan har vi fremført det ene forslag efter det andet, uden at vi har fået SF's støtte.

Det er vigtigt for mig og formentlig også for alle andre at vide, hvor SF står i den sociale politik her i landet. I det øjeblik SF, sådan som vi oplever det tit og ofte, stemmer for noget, der ikke har den sociale lighed, vi mener det skal have, bliver vi nødt til at afsløre SF, uanset om de kan lide det eller ej. Det er nu engang afgørende, at befolkningen ved, hvordan SF stemmer.

Vi har nævnt det i går eller i forgårs, hvor det kom frem, at SF har været med til at stemme for en bevilling på 1,4 mia. kr. til krigsskibe, selv om de siger, at de går ind for en nedbringelse af militæruddgifterne. Det kaldes fiskeriskibe, men der er dybvandsbomber og kanoner på, og de er under militær kommando. Så er det efter vores opfattelse krigsskibe.

Tredje næstformand (Povl Brøndsted):

Det forekommer mig, at diskussionen ligger i kanten af det, der er dagsordenens punkter, og jeg må bede om, at vi vender tilbage til dagsordenens punkter. Og også til hr. Berlau, der får ordet nu: Det er dagsordenens punkter, vi diskuterer.

(Kort bemærkning).

Berlau (FK):

Ja, jeg håber sandelig, at formanden tillader, at det er mig, der bestemmer, hvad jeg siger. Jeg har tidligere oplevet, at formænd herinde har bestemt, hvad man skal mene og sige, men jeg håber, at vi er kommet væk fra de tendenser.

Det, der kalder mig herop, er hr. Glønborgs bemærkninger – hr. Glønborg, som jeg ellers sætter stor pris på fra valgkampen – om, at han ikke kender konsekvenserne af, hvad der bliver stemt om herinde.

Det er det, der er det sørgelige ved dette hersens Folketing, nemlig at de stort set ikke aner konsekvenserne af, hvad der bliver vedtaget herinde den ene gang efter den anden.

Prøv at tage de mange forlig, der er blevet indgået imellem de politiske partier herinde i den tid, den borgerlige regering har siddet ved magten. De har jo fået forskellige tilnavne, øgenavne som »påskeæg« og »julepakker« og »kartoffelkure«, og hvad ved jeg, pinsedrukfe-

ster – og hvad man ellers har holdt igennem tiderne.

Det afgørende har hver eneste gang været, at man har bildt befolkningen ind, at det her skaffer 50.000 nye arbejdspladser, det her skaffer 70.000 nye arbejdspladser og 100.000 nye arbejdspladser. Og nu hævder man, at det her skaffer 70.000 nye arbejdspladser for befolkningen, og så tror man, at den hellige grav er vel forvaret.

Man ved ganske udmærket godt, at man ikke skaffer én eneste arbejdsplads mere, medmindre der kan blive sat en profitgivende virksomhed i gang, og det er ikke noget, de forslag, der ligger her – så har jeg snakket om dem – tager højde for. Det her er overførsel af yderligere statsmidler til profit, intet som helst andet. Det er det, det drejer sig om.

Hvis de politikere, der sidder herinde, ikke havde embedsmændene til at regne tallene sammen for sig på finansloven, så ville det ikke blive et regnestykke, som kunne gå op. Hvis tallene på de mange mennesker, man hævder man skulle have sat i arbejde ved diverse forlig igennem tiden, lægges sammen, så havde vi ingen arbejdsløshed i Danmark. Men vi har arbejdsløshed, vi har over 200.000 registrerede arbejdsløse, og så er der alle dem, man er holdt op med at tale om herinde, alle dem, der er ført over på bistandshjælp, alle dem, der er blevet efterlønnere, osv. Det reelle tal nærmer sig formodentlig de 600.000, hvis man skal være en lille smule realistisk.

Derfor er det korrekt, når hr. Glønborg siger, at vi ikke kender konsekvenserne af det, vi stemmer for, og det er også symptomatisk for dette Folketing.

Fjerde næstformand (Ole Vig Jensen):

Hr. Glønborg for en kort bemærkning, og derefter går vi tilbage til ordførerrækken.

(Kort bemærkning).

Glønborg (KRF):

Det er typisk for et samfund som det danske, at vi fra Folketingets og regeringens side ikke prøver at udøve et diktatur over for erhvervslivet, sådan at vi kan vide med sikkerhed, hvordan det vil reagere. Vi spiller sammen med erhvervslivet. Derfor vil det ofte være sådan, at indgreb, der foretages herfra, får en virkning, som måske er lidt anderledes, end man havde

[Glønborg]

forestillet sig. Vi kan ikke, når vi vil lede samfundet på den måde, med sikkerhed forudsige alle detaljer, og det er nonsens at ville kræve det. Det ved alle vi, der har taget ansvar for at gennemføre ordninger. Så har vi også et ansvar for at følge med i, hvordan de virker.

Det vil Fælles Kurs også få erfaring for, den dag Fælles Kurs begynder at tage medansvar for noget som helst af det, der foregår i dette Folketing – hvis det nogen sinde skulle ske.

Agerschou (SF):

SF's ordfører, hr. Aage Frandsen, har i sit indlæg omtalt de sociale forslag, der er indeholdt i pakken, forliget, forståelsesaftalen, eller hvad det nu er for noget. Jeg vil godt udbyde hans bemærkninger.

Det foreslås bl.a. at nedsætte arbejdsgiverperioden for sygedagpenge fra fem uger til én uge, og at arbejdsgiverne kompenseres for deres udgifter til arbejdsskadeforsikring. I forvejen er Danmark et af de lande i Vesteuropa, hvor arbejdsgiverne betaler mindst til de sociale ordninger, og nu skal de altså betale endnu mindre. Det er paradoksalt, når vi ved, at meget sygdom, meget sygefravær direkte skyldes dårlige forhold på arbejdspladsen, og at arbejdsskader har været i drastisk stigning gennem de senere år.

Efter vores opfattelse må der være et direkte incitament for arbejdsgiverne til at forbedre forholdene på arbejdspladsen. De gør det ikke af sig selv. Der må være et direkte incitament, så sygdom på grund af arbejdsforhold samt arbejdsskader undgås. Det kan bl.a. ske ved, at arbejdsgiverne bidrager økonomisk til sociale ordninger som f.eks. sygedagpenge og arbejdsskadeforsikring.

De to forslag går i den stik modsatte retning. Der står nogle sætninger i forslag til lov om ændring af lov om arbejdsskadeforsikring, som jeg ganske enkelt ikke forstår. Det kan være, fordi jeg er tungnem; det vil jeg ikke på forhånd afvise. Men jeg vil dog bede socialministeren forklare mig, hvad meningen egentlig er.

Der står i fremsættelsen til forslag til lov om ændring af lov om arbejdsskadeforsikring:

»Forslaget indebærer, at der samtidig med opkrævningen af arbejdsmarkedsbidraget ydes et beløb som compensation for virksomhedernes udgifter til arbejdsskadeforsikring.«

Altså arbejdsgiverne skal ikke selv betale præmien. Så står der:

»Herved bevares den enkelte virksomheds incitament til at begrænse arbejdsskaderne.«

Hvordan det? Hvordan kan man skabe det incitament ved at friholde arbejdsgiverne for de pågældende præmier?

Så står der i den efterfølgende sætning:

»Dette skal ses i sammenhæng med overvejelserne om mulighederne for at graduere præmierne i arbejdsskadeforsikringen, således at virksomhederne tilskyndes til at forebygge arbejdsskader.«

Er det noget, der vil ske? Vi ved, at der er et udvalgsarbejde i gang i øjeblikket, og så vidt jeg husker, skal der afgives betænkning engang i løbet af sommeren. Har regeringen på forhånd lagt sig fast på, at der skal ske en graduering af præmierne i arbejdsskadeforsikringen, så virksomheder kan komme til at betale et yderligere beløb end det, de nu kompenseres for?

Det vil jeg gerne have svar på fra socialministeren. Ellers fatter jeg ikke, hvad det er, der står i lovforslaget. Det vil jeg gerne kunne for at orientere mine gruppemedlemmer om, hvad det er, socialministeren finder på.

(Kort bemærkning).

Preben Møller Hansen (FK):

Ordføreren for De Kristelige gav udtryk for, at de samarbejdede med arbejdsgiverne. Det behøver man sådan set ikke at fortælle. Vi ved udmærket godt, at den borgerlige regering har kun ét ønske: at fremme arbejdsgivernes økonomiske interesser.

Det, der lå bag det, var, at vi ikke var så ansvarlige, at vi tog medansvar for det. Vi tager nemlig medansvar for, at det ikke bliver gennemført, fordi vi har ét ansvar, og det er over for den del af befolkningen, som har det rigtig skidt. Vi har altså ikke ansvar over for arbejdsgiverne.

Så kom der en syrlig bemærkning om, at vi sikkert ikke på noget tidspunkt fik et reelt ansvar. Jeg tror, man skal være varsom med at spå, især om fremtiden. Det kunne jo godt være, at Fælles Kurs på et tidspunkt fik lov til at regere i dette land. Det er kun vælgerbefolkningen, der ved noget sådant.

Skatteministeren (Fogh Rasmussen):

Der er ikke under denne debat rejst så forfærdelig mange helt konkrete problemer eller

[Skatteministeren]

spørgsmål. Det har i hovedsagen været en debat om principperne i den omfattende lovpakke, regeringen har lagt frem. Derfor vil jeg indledningsvis knytte nogle bemærkninger til nogle af de mere principielle betragtninger, der har været ført frem under debatten.

Baggrunden for, at regeringen har lagt denne pakke af lovforslag frem til omlægning af arbejdsgiverafgifterne, er, at der inden for de sidste år er sket en markant forværring af Danmarks konkurrenceevne. Det skyldes, at de danske lønomkostninger nu igen stiger stærkere end i udlandet, og at den faldende dollarkurs har gjort det sværere at konkurrere på eksportmarkederne, og samtidig er udsigterne til økonomisk vækst i udlandet blevet yderligere forværret efter de kraftige kursfald på de internationale aktiemarkeder.

Den forringede konkurrenceevne og de afsvækkede udenlandske konjunkturer er endnu ikke for alvor slået igennem i Danmark, men allerede nu ser vi nogle farlige signaler. Alle prognoser for 1988 og frem viser, at resultaterne af regeringens genopretningspolitik i form af lavere rente, større investeringer og flere arbejdspladser i den private sektor vil blive bragt i alvorlig fare, hvis der ikke gribes ind.

Med henblik på både at forbedre konkurrenceevnen og at sikre beskæftigelsen er det efter regeringens opfattelse nødvendigt at tage betydelige økonomiske initiativer, og det er på den baggrund, regeringen har fremlagt forslag til omlægning af arbejdsgiverafgifterne. Det er en omlægning af arbejdsgiverafgifterne, som vil forbedre konkurrenceevnen med 5 pct. målt i forhold til lønudgifterne. Og set i sammenhæng med eksportpakken har regeringen på den måde taget initiativ til en forbedring af konkurrenceevnen af størrelsesordenen 8-9 pct. Det betyder blot, at det sidste års forværring af konkurrenceevnen vil blive neutraliseret.

Omlægningen af arbejdsgiverafgifterne og eksportpakken vil tilsammen sikre, at beskæftigelsen, set over en 3-4-årig periode, vil blive 50.000-70.000 arbejdspladser bedre, end den ellers ville være blevet.

Derimod er det rigtigt, som det er ført frem bl.a. af hr. Lykketoft og af hr. Jørgen Estrup, at virkningen på betalingsbalancen isoleret set vil være minimal. Derfor er det vigtigt at understrege, som både hr. Jørgen Estrup og hr. Lykketoft gjorde det, at denne omlægning af ar-

bejdsgiverafgifterne skal følges op af noget mere. Dette mere er en større opsparring i den private sektor, og det er det, der er lagt op til med den trepartsaftale, som er truffet mellem regeringen og arbejdsmarkedets parter, hvorefter regeringen i samarbejde med arbejdsmarkedets parter vil virke for en øget pensionsopsparring.

Den forbedring af konkurrenceevnen, der er lagt op til med eksportpakken og omlægning af arbejdsgiverafgifterne, viser regeringens vilje til at forsvare konkurrenceevnen uden at gribe til ændringer i valutakursen. På den måde vil tilliden til den danske krone blive styrket, og det vil også give plads til en lavere rente.

Men det er meget, meget vigtigt i denne sammenhæng at understrege det ansvar, som hviler tungt på arbejdsmarkedets parter for at sikre, at disse initiativer rent faktisk også omsættes i en forbedring af konkurrenceevnen. Det var noget af det, hr. Jørgen Estrup meget stærkt betone, og som jeg ikke kraftigt nok kan give hr. Jørgen Estrup ret i.

Derfor er det meget, meget betydningsfuldt, at der i fælleserklæringen fra arbejdsmarkedets parter og regeringen er udtrykt enighed om, at det må tillægges afgørende vægt, at omkostningsudviklingen i Danmark ikke overstiger omkostningsudviklingen i udlandet. På denne måde er der med parternes tilsagn og regeringens konkurrenceevnepolitik skabt betingelser for, at genopretningspolitikken linje, mere beskæftigelse og større investeringer i det private erhvervsliv, kan fastholdes, uden at landet skal udsættes for de ødelæggende virkninger af højere skatter og afgifter eller uforudsigelige valutakurser.

Som jeg før nævnte, er et andet meget vigtigt perspektiv i aftalen med arbejdsmarkedets parter en erkendelse af, at det er nødvendigt med en forøgelse af den private opsparring. Gennem en udbygning af ordningen med arbejdsmarkedspension til de grupper, der ikke har supplerende ordninger til folkepensionen, er det regeringens opfattelse, at der vil være grundlag for en forøgelse af den private opsparring. Det vil sammen med konkurrenceevnepolitikken medvirke til at skabe baggrund for en fortsat vækst i den private sektor uden et ødelæggende højt skattetryk.

Den omlægning, vi her behandler, indebærer, at arbejdsgiverafgifterne til finansiering af fem af de nuværende arbejdsmarkedsordnin-

[Skatteministeren]

ger falder væk og erstattes af et nyt arbejdsmarkedsbidrag. Hertil kommer, at der i arbejdsmarkedsbidraget foretages et fradrag for arbejdsgivernes ATP-bidrag og de gennemsnitlige betalinger til arbejdsskadeforsikring. Og endelig nedsættes sygedagpengelovens arbejdsgiverperiode fra fem uger til en uge.

For at dække provenutabet ved bortfaldet af arbejdsgivernes betaling til disse ordninger skal virksomhederne efter lovforslaget betale et bidrag på 2½ pct. af momsgrundlaget eller et tilsvarende grundlag for de virksomheder, som ikke er momsregistrerede.

Det er vigtigt i denne sammenhæng at understrege, at dette nye arbejdsmarkedsbidrag i sig selv hverken vil forbedre eller forværre konkurrenceevnen, idet det nye arbejdsmarkedsbidrag ikke belaster eksporten, og varer, der sælges til hjemmemarkedet, vil blive belastet i samme omfang som importen.

Det er meget vigtigt at understrege, at forbedringen i konkurrenceevnen fremkommer, fordi der samtidig sker bortfald eller lempelser af de nuværende arbejdsgiverafgifter. Det er det, der giver forbedringen af konkurrenceevnen.

De arbejdsgiverafgifter, som afskaffes – eller hvor der sker lempelser – løber samlet op i et beløb på ca. 10.000 kr. pr. fuldtidsbeskæftiget, og det er jo en ikke uvæsentlig lettelse af, skal vi kalde det den direkte skat på arbejdskraften i virksomhederne.

Det er i virkeligheden det interessante nye perspektiv i denne omlægning af arbejdsgiverafgifterne, at vi fjerner en afgift på arbejdskraften på 10.000 kr. pr. ansat og lader den afløse af et nyt bidrag, der jo, da det opkræves af momsgrundlaget, er neutralt over for virksomhedernes anvendelse af arbejdskraft og kapital. Man kan i virkeligheden sige, at vi letter den direkte afgift på arbejdskraften af størrelsesordenen 12 mia. kr. og opkræver et nyt bidrag på et neutralt grundlag af størrelsesordenen 9 mia. kr.

Det er på den baggrund fantastisk at høre hr. Aage Frandsen på SF's vegne tage afstand fra denne omlægning. Tænk at høre Socialistisk Folkeparti tage afstand fra, at man flytter byrden væk fra en afgift på arbejdskraften til en afgift, der er neutral i forhold til virksomhedernes anvendelse af kapital og arbejdskraft!

Der er under debatten rejst forskellige spørgsmål om, hvordan omlægningen vil påvirke forskellige virksomhedstyper.

Generelt kan man sige, at omlægningen af arbejdsgiverafgifterne vil være til størst fordel for de virksomheder, der eksporterer, eller de virksomheder, som investerer meget, og de virksomheder, som anvender mange lavtlønnede medarbejdere. Omvendt vil virksomheder, der fremstiller varer til hjemmemarkedet, eller som importerer, og som anvender lidt eller ingen arbejdskraft, have mindre fordel af omlægningen.

Virksomheder, som ikke selv eksporterer, men som fremstiller varer, som i et senere led vil blive eksporteret – det gælder f.eks. virksomheder inden for landbruget og fiskeriet – vil også have fordel af omlægningen. Det skyldes nemlig, at arbejdsmarkedsbidraget vil kunne indkalkuleres i prisen fra producenter til eksportvirksomheder. Men det er vigtigt at være opmærksom på, at mekanismen er lidt indviklet og kræver dyb forståelse af, hvordan disse ordninger fungerer. Lad mig tage landbruget som eksempel.

Landbruget vil under ét have en ganske betydelig fordel af denne omlægning af arbejdsgiverafgifterne, men den enkelte landmand skal have denne fordel gennem slagteriet, mejeriet m.v. i form af højere afregningspriser eller større efterbetaling fra slagteriet og mejeriet. Umiddelbart skal det nye arbejdsmarkedsbidrag også betales af landmænd, som ikke hidtil har betalt arbejdsgiverafgifter. Den enkelte landmand vil derfor i første omgang tro, at han bliver ramt af det nye bidrag. Men samtidig får slagterierne, mejerierne og andre forædlingsindustrier i landbruget en stor gevinst ved omlægningen. Denne gevinst bør virksomhederne lade gå videre til den enkelte landmand, og i landbrugets egne andelsselskaber bør producenterne selv sørge for, at landmændene får udbetalt gevinsten, så den kan dække den umiddelbare ekstra udgift til det nye arbejdsmarkedsbidrag.

Hr. Glønborg rejste spørgsmålet om de mindre virksomheder, og jeg kan bekræfte, at det er et spørgsmål, som optager regeringen stærkt. Det er magtpåliggende for regeringen at lave en omlægning, som ikke diskriminerer de mindre virksomheder, og det er vigtigt at pege på, at med den bagatelgrænse på 200.000 kr., som er indført i ordningen, er der ca. 200.000 af de 400.000 virksomheder herhjemme, der simpelt hen bliver holdt uden for registreringspligten,

[Skatteministeren]

og det er i hovedsagen de mindste virksomheder.

Desuden vil det være rigtigt at understrege, at den sænkning af arbejdsgiverperioden fra fem uger til en uge, som sker, især i særlig grad er til fordel for de mindre virksomheder. Det kan være stærkt belastende for en virksomhed, hvor der f.eks. kun er én eller to ansatte, hvis arbejdsgiveren hænger på sygedagpenge i fem uger. Det er en kritik, vi har hørt fra de mindre virksomheder gennem flere år. Derfor er det et stort fremskridt i forhold til de mindre virksomheder, at der sker en afkortning af arbejdsgiverperioden i sygedagpengeordningen fra fem uger til en uge.

Endelig vil jeg gerne pege på, at omlægningen af arbejdsgiverafgifterne faktisk også kan indebære en vis administrativ lettelse for de mindre virksomheder. Der er mange mindre erhvervsdrivende, som er hårdt belastet af administrationen med opkrævning af de nuværende arbejdsgiverafgifter. Opkrævningen af det nye arbejdsmarkedsbidrag vil ske helt automatisk sammen med toldvæsenets opkrævning af moms. Det kan betyde en vis administrativ lettelse for en række erhvervsdrivende, og det vil nok især være mærkbart netop for de mindre, selvstændige erhvervsdrivende.

Så var hr. Behnke fremme med en række kritiske betragtninger om denne omlægning af arbejdsgiverafgifterne. Hr. Behnkes tvivl om hyrevognsbranchens stilling kan jeg hurtigt bringe ud af verden, for hyrevognsbranchen er omfattet af lovens § 8. Det vil hr. Behnke kunne studere nærmere i bemærkningerne til §§ 7-9.

Hr. Behnke var inde på nogle betragtninger, jeg ikke helt forstod rækkevidden af, men pointen i hr. Behnkes betragtninger var i hvert tilfælde, at der var en hel masse mennesker, som allerede nu var i gang med at trylle, nemlig, forstod jeg, at trylle indenlandsk handel om til import. Jeg tror, det var noget i den retning, hr. Behnke var inde på.

Det er en betragtning, jeg ikke helt forstår meningen med, for der er – sådan som arbejdsmarkedsbidraget opkræves og beregnes – ingen forskel i behandlingen af de varer, der produceres her i landet, og de varer, som importeres. Om varen indføres via en importør eller direkte af den virksomhed, der skal anvende varen, er uden betydning for, om varen belastes af bidraget eller ikke. Det afhænger til syvende og sidst

kun af varens anvendelse. For en importeret vare skal importøren ved salg svare bidrag. Køber af varen kan få fradrag for købet, som nu er blevet til et indenlandsk køb, når han gør sit bidragsgrundlag op. Sælges varen til endeligt forbrug, indgår beløbet i værdien af salget, og der svares afgift.

Altså om varen indføres via en importør eller af den virksomhed, der skal anvende varen, blander lovforslaget sig overhovedet ikke i. Slutresultatet for belastningen af varen med bidraget påvirkes altså ikke af forskellige handelssædvaner. Derfor er der heller ingenting om den snak, der har været fremme i den offentlige debat, om, at der skulle være de smutuller i lovforslaget, hr. Behnke var inde på her i debatten.

Jeg vil gerne runde dette af med at udtrykke den største forbavselse i øvrigt over hr. Behnkes indlæg. Her lægger regeringen et forslag frem til en omlægning af arbejdsgiverafgifterne, som netto indebærer en sænkning af belastningen for erhvervslivet med i første omgang 2,5 mia. kr. og på årsbasis 3 mia. kr. Det er dog helt fantastisk at høre en repræsentant for netop Fremskridtspartiet gå op og tale imod en sådan sænkning af afgiftstrykket. Det er ret fantastisk.

Jeg synes, at hr. Behnke og Fremskridtspartiet burde tage stilling til pakken i dens helhed og erkende, at her tages der et meget vigtigt skridt fremad, som gavner konkurrenceevnen, som hjælper den danske eksport, og som samtidig medfører en umiddelbar lettelse af skatte tryk med 3 mia. kr. Det er jo netop det, der er perspektiverne i denne omlægning, nemlig at vi skaffer en forbedring af konkurrenceevnen og dermed en bedre beskæftigelsessituation uden en række af de ødelæggende virkninger, som ville være resultatet af en række andre og mere traditionelle økonomisk-politiske indgreb.

(Kort bemærkning).

Preben Møller Hansen (FK):

Ministeren gav i sin redegørelse udtryk for, at landmanden tilsyneladende godt kunne få en omkostning i forbindelse med denne omlægning. På den anden side ville landmanden kunne glæde sig over, at mejerier, slagterier m.v. inden for forædlingsindustrien vil få en indkomst, og den skulle så gå tilbage til landmanden. Jeg vil gerne her stille ministeren et

[Prøben Møller Hansen]

spørgsmål. Jeg har ladet mig fortælle gennem medierne, at flere slagterier er blevet nedlagt. Jeg har ladet mig fortælle, at vi skal til at importere svinekød og mælk. Hvad skal landmanden gøre, når først denne situation indtræder? Så vil han jo ikke få den kompensation, som der gives udtryk for at han vil få.

(Kort bemærkning).

Aase Olesen (RV):

Da jeg lyttede til skatteministerens tale her for lidt siden, må jeg sige, at jeg blev noget forbavset. Jeg forstod, at landbruget kunne hente de stigende udgifter, man måtte få, gennem højere priser.

Jeg vil godt spørge: Gælder det så også butikshandelen? Ministeren sagde, at der var forskellige virksomhedstyper, men han kommenterede kun virksomhedstyperne eksport- og importfirmaer og hjemmemarkedsfirmaer. Jeg vil godt spørge, om ikke dette virker forskelligt på forskellige virksomhedstyper. Lad os bare tage virksomheder, der slet ikke eksporterer, men som har et forskelligt antal ansatte. De kan for så vidt have nøjagtig samme omsætning, men et meget forskelligt antal ansatte. Hvordan virker det? Det er i hvert fald noget af det, Det Radikale Venstre vil interessere sig meget for i Skat-udvalget.

Op så vil jeg godt spørge, om ministeren mener, at bagatelgrænsen redder noget som helst for langt den største del af butikshandelen, selv den del af butikshandelen, som kun har ganske få ansatte. Jeg mener ikke, 200.000 kr. overhovedet er relevant.

(Kort bemærkning).

Aage Frandsen (SF):

Skatteministeren gav udtryk for, at han kunne ikke forstå, hvordan Socialistisk Folkeparti kunne være imod, at man omlagde arbejdsgiverafgifterne fra løn og ansatte til værditilvækst. Hvis det var tilfældet, kunne jeg da heller ikke forstå det, men det var heller ikke det, jeg sagde. Jeg sagde, at vi er i virkeligheden tilhængere af denne ordning, en sådan har vi jo talt om i mange år. Helt tilbage i 1970'erne har vi været inde på, at man skulle flytte beskatningen til produktionsleddet. Vi har talt om, at man med hensyn til økonomisk demokrati netop skulle bruge værditilvæksten som grundlag

og ikke lønsummen. Men skatteministeren kan da ikke være uvidende om, at i en overgangsperiode, hvor man går fra det ene system til det andet, må der blive nogle problemer. Jeg nævnte den lille købmand, som ellers givetvis ligger skatteministerens hjerte nær, den lille købmand, som har en enkelt ansat eller måske slet ingen. Den lille købmand vil i hvert fald blive ramt af dette system, og det er da en konsekvens af ordningen, som man også må se på, og som måske ikke var tilsigtet. Men generelt er det ikke en omlægning, vi er imod. Det er, fordi omlægningen står alene. Der er en række ting, som jeg har påpeget burde følge med. Var det med, ville vi gerne have diskuteret en omlægning af arbejdsgiverafgifter på løn og ansatte, dog med et par undtagelser, og vi finder nye afgifter i forhold til værditilvæksten. Det ville vi gerne have talt om, men det er ikke det, der er realistisk i dag.

(Kort bemærkning).

Behnke (FP):

For at der ikke skal herske nogen som helst tvivl hos skatteministeren, er den bekymring, Fremskridtspartiet giver udtryk for, bekymring for de virksomheder, der i dag har meget få ansatte og derfor et meget lille bidrag af ATP, AUD osv., men en meget stor omsætning på direkte salg, f.eks. direkte til forbrugere. Den form for omgåelse af reglerne, som jeg kan forestille mig kunne finde sted, med mindre man selvfølgelig under det kommende udvalgsarbejde får taget højde for det, er, at en virksomhed, der fremstiller eksempelvis en maskine, eksporterer den til et stempelfirma for blot at få et stempel i Flensborg og så videre til en virksomhed i Danmark, som skal bruge den i deres eget produktionsapparat, altså ikke til en egentlig forbruger, men til en anden virksomhed, som skal bruge den i sit produktionsapparat, så vil man via den tur rundt slippe for de 2½ pct.

Men det er ikke, fordi Fremskridtspartiet er utilfreds med, at staten mister 2½ mia. kr. af sit provenu næste år. Jo færre penge der er i den offentlige sektor, jo færre er der, der kan blive brugt dårligt, og det hilser vi selvfølgelig velkommen. Men hvem er det, der sparer de 2½ mia. kr.? Det er de store virksomheder, ikke de små, og i den forbindelse er vi også overbevist om, at det fænomen, som ministeren måske er

[Behnke]

bekendt med, der hedder grænsehandel, også vil komme til at lide under dette, i og med at mange af detailbutikkerne rundt omkring, der ikke har muligheden for at slippe for de 2½ pct., fordi de i dag ikke har de store ydelser til ATP, AUD osv. og derfor ikke opnår nogen besparelse dér, men til gengæld har en stor omsætning, nu vil være nødsaget til at lægge de 2½ pct. oven i deres udsalgspriser, og så er fristelsen til at købe varerne f.eks. i Vesttyskland igen større.

Det, ministeren også undrede sig over, var, at vi ikke kunne støtte pakken i dens helhed. Det er lige præcis pakken i dens helhed, Fremskridtspartiet ikke kan være med til. Mange af aspekterne i pakken er fornuftige og gode, men sådan foregår det jo desværre ikke herinde. Vi bliver nødt til at stemme om pakken i sin helhed, og dér vil vi stemme imod.

Skatteministeren (Fogh Rasmussen):

Fru Aase Olesen rejste det særlige spørgsmål om forholdene i landbruget. Den mekanisme, jeg refererede til, var følgende:

Vi har et slagteri, som i dag betaler nogle forholdsvis store arbejdsgiverafgifter, som hviler med en byrde på hver enkelt ansat i slagteriet. Det er en udgift, som slagteriet i dag har. Denne udgift vil slagteriet fremover blive lettet for af størrelsesordenen i gennemsnit 10.000 kr. pr. ansat. Det er altså en udgift, som slagteriet slipper for, en lettelse.

På den anden side opkræves der et nyt arbejdsmarkedsbidrag på 2½ pct. af momsgrundlaget, men da slagteriet har en forholdsvis stor andel af omsætningen som eksportomsætning, vil det nye arbejdsmarkedsbidrag ikke komme til at løbe op i nær så stor en udgift som den, slagteriet er blevet lettet for ved at få afskaffet de gamle arbejdsgiverafgifter – altså har slagteriet på den måde netto en gevinst.

Hvis vi tager svineproducenten, primærlandmanden, uden ansatte, vil han opleve, at hidtil har han ikke betalt arbejdsgiverafgifter, men han har en stor værditilvækst i sit landbrug og vil derfor komme til at svare det nye arbejdsmarkedsbidrag. Denne svineproducent vil derfor umiddelbart opleve dette som en ekstra afgift, han ikke før har skullet betale. Her er vi derfor nødt til at se slagteriet og landmanden under ét, og så må han sige til sit slagteri: I har nu fået en fortjeneste ved denne omlægning af

arbejdsgiverafgifterne, som jeg som andelshaver i slagteriet skal have udbetalt en del af som større efterbetaling.

Når derfor fru Aase Olesen bruger udtrykket »højere priser«, mener jeg i dette konkrete eksempel den mekanisme, som normalt fungerer i andelsselskaberne, hvor man f.eks., når året er omme, siger: Der bliver så og så meget i efterbetaling til andelshaverne. Det var en af mulighederne.

Vi skal jo ikke blande os i politisk, hvordan det fungerer i landbruget. Jeg har blot villet fremhæve, at landbruget under ét har en gevinst, selv om nogle enkeltproducenter kan komme til at opleve dette som en byrde i første omgang, og derfor må landmændene selv hente gevinsten hjem gennem det, som i hovedsagen også er deres egne virksomheder. Det var blot det, jeg ville understrege.

(Kort bemærkning).

Aase Olesen (RV):

Jeg takker ministeren for den kraftige understregning. Nu talte jeg uden manuskript, men jeg håber da, ministeren hørte, at jeg også spurgte om butikshandelen. Der er formentlig her tale om en enorm forvridning mellem mand-kone-forretninger, som hidtil ikke har haft nogen arbejdsgiverudgifter, men som skal af med et stort arbejdsgiverbidrag, og så den butik længere henne i gaden, som måske har 8-10 ansatte. Jeg vil godt spørge ministeren: Har man slet ikke i regeringen foretaget nogle beregninger over, hvad der sker? Ellers skal vi i hvert fald sørge for i Skatte- og Afgiftsudvalget at få de beregninger frem.

Men hvad skal den lille forretning gøre? Ja, da kan ministeren måske nok sige, at man skal ikke sætte priserne op. Det behøves heller ikke, man kan nøjes med at gå nedenom og hjem, fordi de med de mange ansatte fortsat kan sælge til de almindelige lave priser.

(Kort bemærkning).

Behnke (FP):

Det er såmænd blot i anledning af ministerens udmærkede redegørelse for, hvordan det i den teoretiske verden kunne foregå mellem en landmand, f.eks. en svineproducent, og et slagteri. Men problemet er jo, hr. skatteminister, at slagteriet kan være fristet til at sende en last-

[Behnke]

vogn til Nordslesvig og fylde den med tyske svin, som ikke har de 2½ pct. ekstra afgift oveni. Slagteriet har altså mulighed for at indkøbe billigere svin i et andet land, og så går det ud over den danske svineproducent, som får den ekstra omkostning.

Endelig kunne jeg da godt tænke mig at nævne over for ministeren, at vi har jo tidligere fra industriministeren hørt, at det gælder om at få rationaliseret i de danske virksomheder. Den virksomhed, som er i stand til at rationalisere gennem indførelsen af ny teknologi, og som derfor i dag ved at gøre det slipper for nogle af disse bidrag, fordi medarbejderstaben kan nedskæres, opnår ikke længere det samme incitament, når man nu får dette 2½ pct.s momstilsvaret.

Socialministeren (Mimi Stilling Jakobsen):

Hr. Agerschou stillede mig to spørgsmål. Det første var, hvorledes disse bemærkninger nu hang sammen med hensyn til incitamentet for virksomhederne til at begrænse arbejdsskaderne.

Jeg tror, der er mange incitamenter for virksomhederne til at begrænse arbejdsskader, men det fremgår ikke af den sætning og den sætningssammenhæng, som hr. Agerschou citerede, det skal jeg blankt erkende; det må være smuttet i farten. Til gengæld tror jeg nok, der kan ligge et stærkt incitament i at graduere præmierne i arbejdsskadeforsikringen, men om det bliver til noget eller ej, afhænger, som det faktisk også står her, af overvejelserne i det udvalg, som hr. Agerschou nævnte. Jeg kan altså svare: Der er ikke truffet beslutning i regeringen om det. Det er vel manges forventning, at vi havner dér, men nu ser vi, hvad udvalget finder ud af.

(Kort bemærkning).

Agerschou (SF):

Jeg er glad for, at socialministeren erkender, at det ikke var mig, der var tungnem, men at de sætninger, der står både i fremsættelsestalen og i bemærkningerne til lovforslaget, er uden mening. De er faktisk direkte forkerte, og det synes jeg er en flov historie, som jeg regner med socialministeren ordner med embedsmændene i ministeriet.

(Kort bemærkning).

Aase Olesen (RV):

Jeg mener da, at jeg så klart, som jeg kunne, spurgte skatteministeren, om han ikke ville være så venlig at kommentere det, jeg nævnte om forskellige virksomhedstyper med forskelligt antal ansatte. I mit første indlæg spurgte jeg også, om ministeren mente, at de problemer, der var dér, kunne klares med en bagatelgrænse på 200.000 kr. Jeg håber da, at vi kan få et svar.

Skatteministeren (Fogh Rasmussen):

Når jeg i første omgang ikke svarede fru Aase Olesen, er det faktisk, fordi man netop ikke kan svare entydigt på fru Aase Olesens spørgsmål. Det, fru Aase Olesen spørger om, er for det første: Vil butikshandlere kunne overvælte bidraget på priserne? Og hvad skal man svare på det? Det afhænger jo i vidt omfang af markedsforholdene, i hvilket omfang det vil kunne finde sted.

Det næste, fru Aase Olesen spørger om, er: Vil der ikke være en tendens til en systematisk forskelsbehandling mellem mand-kone-butikker og så lidt større butikker med beskæftiget arbejdskraft? Det kan man heller ikke udtale sig entydigt om. For det første vil mange, mange mand-kone-virksomheder have et momsgrundlag på under 200.000 kr. og vil derved ligge under grænsen for registreringspligt.

Jeg kan f.eks. nævne, at efter de oplysninger, vi har, vil omkring 15.000 af detailhandelens 50.000 momsregistrerede virksomheder ligge under grænsen på 200.000 kr., og da tør man nok formode, at det for langt hovedpartens vedkommende vil være mand-kone-virksomheder.

Om i den anden ende en handelsvirksomhed med flere ansatte får gevinst eller ulempe af denne omlægning, afhænger sandelig helt af forholdene i den pågældende virksomhed. Det afhænger nemlig dybest set af forholdet mellem antal ansatte og værditilvæksten i den pågældende forretning, og det kan være stærkt vekslende. Den relative fordel afhænger så igen af, om det er en butik med højtlonnede eller lavtlønnede.

Derfor må jeg sige, at når jeg tøvede med at gå op og svare fru Aase Olesen, var det såmænd ikke, fordi jeg ikke havde lyst til at svare, men fordi svaret ville blive så langt, som det her er blevet, fordi der er så mange nuancer i det og

[Skatteministeren]

man ikke kan give nogen entydig besvarelse. Men skal jeg alligevel sammenfatte det, jeg har sagt, er det, at jeg ikke kan give fru Aase Olesen ret i, at omlægningen medfører en systematisk diskrimination af enkeltmandsvirksomheder.

Fjerde næstformand (Ole Vig Jensen):

Fru Aase Olesen for en sidste kort bemærkning.

(Kort bemærkning).

Aase Olesen (RV):

Jeg ved ikke, hvorfor dette skal være den sidste korte bemærkning. Dette er et meget vigtigt spørgsmål og en meget vigtig ting at få afklaret: Har man lavet en ordning her med et bestemt sigte, nemlig at tilgodese eksporten, og er man så kommet til at lave konkurrenceforvriddning på områder, man overhovedet ikke har drømt om? Jeg kan godt forstå, at ministeren ikke kan sige, at man systematisk generer virksomheder med få ansatte, men der må være en sammenhæng mellem antallet af ansatte og så det, man mister – alt andet lige. Værditilvæksten kan godt være den samme i to forretninger med et helt forskelligt antal ansatte. Det har ikke noget med hinanden at gøre. Det kan godt være, vi ikke skal nøjes med at se på mand-kone-virksomhed, der er også noget med en eller to ansatte, hvor man hidtil har fritaget den først ansatte. Så vi skal altså også op i antallet.

Men må jeg så spørge: Er regeringen ikke enig i, at inden vi vedtager dette ved tredje behandling, skal vi i videst muligt omfang have hindret eventuelle muligheder for konkurrenceforvriddning? For det har jo ikke været meningen med hele øvelsen.

Skatteministeren (Fogh Rasmussen):

Fru Aase Olesen siger, at der ingen sammenhæng er mellem antallet af beskæftigede i en virksomhed og så værditilvæksten. Det er absolut en sandhed med modifikationer, og når vi taler om en bestemt branche, har fru Aase Olesen ikke ret. Hvis man taler om f.eks. detailhandelen, vil der inden for visse, forholdsvis snævre rammer være en vis sammenhæng mellem antallet af beskæftigede og værditilvæksten. Jeg kan i øvrigt i den forbindelse nævne, at talene viser, at i gennemsnit frembringer hver fuldtidsbeskæftiget lønmodtager inden for de-

tailhandelen et momsgrundlag på omkring netop 200.000 kr. Derfor er det ikke grebet ud af luften, når jeg siger, at en enkeltmandsvirksomhed nok meget ofte vil ligge under denne grænse på de 200.000 kr.

Må jeg som svar på fru Aase Olesens seneste spørgsmål sige, at som jeg allerede før har slået fast i denne debat, er regeringen meget optaget af, at der netop ikke laves noget, som systematisk diskriminerer mod mindre virksomheder, og det vil jeg gerne bekræfte. Jeg deler altså ikke fru Aase Olesens opfattelse af, at der i dette skulle ligge noget sådant, og derfor kan jeg heller ikke gå ind for fru Aase Olesens formulering, at man skal hindre noget, som jeg altså mener ikke eksisterer. Men jeg vil gerne bekræfte over for fru Aase Olesen en bestemt vilje til også at få dette kulegravet. Det skal blot lægges, men min bestemte opfattelse er den, at det vil også vise, at omlægningen ikke systematisk diskriminerer mod de mindre virksomheder.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Lovforslagenes overgang til anden behandling
vedtoges uden afstemning.

Fjerde næstformand (Ole Vig Jensen):

Med hensyn til udvalgsbehandling stiller jeg følgende forslag:

Lovforslaget under punkt 4 henvises til Skatte- og Afgiftsudvalget, lovforslagene under punkterne 5–8 henvises til Arbejdsmarkedsudvalget, lovforslagene under punkterne 9–11 henvises til Socialudvalget, og lovforslaget under punkt 12 henvises til Uddannelsesudvalget.

Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

13) Første behandling af beslutningsforslag nr. B 45:

Forslag til folketingsbeslutning om oprettelse af et statsligt rederi.

Af Tommy Dinesen (SF) m.fl.
(Fremsat 19/11 87).